

Revista Musical Catalana

Butlletí de l'ORFEÓ CATALÀ

Parlament

Llegit en la Festa de Germanor celebrada a
Sant Feliu de Torelló per l'Orfeó Vigatà
i l'Orfeó Cirvianum, el dia 5 d'agost de 1917

BONS CANTAIRES, AMICS MEUS:

EM plau trobar-me entre vosaltres en tal dia com avui, sentir el cant de la terra en aquesta encontrada que té el regust fort i el tremp enèrgic de la nostra Catalunya. Vinc de les platges assoleiades on cel i mar canta la dolcesa apaibagadora de les inquietuts dels sentits; aquí, en la vostra encontrada, l'esperit se redreça enèrgic al bes dels aires pirenenics, al contacte del terror que trepitjaren els austers progenitors de la nostra raça. Un mateix és l'esperit de tota la nostra patria, una cosa mateixa, la primera, la que ens fa germans a tots els que ens diem catalans; mes Déu l'ha estimada tant la terra nostra, que l'ha feta bella de plans i muntanyes, de mar i de cel, de verdor i de blavor encesa per aquest sol vivificador que ens dona bella i forta vida. I tot això Déu ho ha ajuntat en aquest trocet de terra nostra perquè no fossim pas mancos de força i dolçor, de vigoria i templança, d'impuls i elegancia, perquè fossim una harmonia, bell do de la seva gracia sobirana.

Doncs, amb tots aquests dons de Déu, com no havem de cantar? Amb totes aquestes alegries pels ulls, com l'esperit no ha de fer refilada plena i llarga?

A més, amb les onades dels temps, han passat sobre el nostre terror les civilitzacions

més fermes de l'antiguitat, els temperaments més oposats de les races que foren : fenicis i romans, barbres i llatins, gots i helens; i tot s'ha fos, sublimat pel Cristianisme, en la nostra ànima primitiva, sorgint aquesta harmonia dolça i forta, esquerpa i subtil de la nostra Catalunya, la vera patria nostra.

Per això la nostra historia és gloriosa, i si bé a temporades llargues havem dormit en oprobi, no havem perdut pas mai el tremp pel resurgiment; i avui dia que ha sonat el toc de deslliurança dels pobles lligats i oprimits, avui Catalunya es redreça i clama la reivindicació de son ésser.

I per això cantem nosaltres; perquè el cant és la veu més forta de l'esperit, és la vàlvula dels grans entusiasmes, de l'ànima plena i sensible a l'ideal que se l'emporta. Per això el cant s'ha tornat col·lectiu a Catalunya. En Clavé començà en fer cantar els homens sols, agrupats, en els himnes al treball, en els cants a la natura nostra, en els idilis dels nostres camps; mes nosaltres hi havem fet cabre en ampla rodona tota la família catalana : homes, dones i nois; tota boca, tot cor, canta la cançó antiga, que es perdia per les deries inquietes de la civilització moderna; tot pit ressona amb el cant a la Patria que volem lliure i resplendent, santa i vigorosa; tota ànima entona la lloança a Déu i al Christ redemptor nostre amb tonada la més pura i la més digne; i el pare i la mare, la verge i l'infant ignocent, l'edat madura i la joventut florida i la lleugera ocellada dels infants, tothom entona l'art digne, l'art noble, el cant nostre que és penyora de què la vida de Catalunya puja, ascendeix, en plenitut i gracia.

Fa poc, en diada memorable, vinguéreu vosaltres, els que haveu organitzat aquesta bella festa, junt amb gairebé tots els cantaires orfeonistes de tot Catalunya; vinguéreu a Barcelona per a honorar a l'entitat germana vostra, la que ha donat l'exemple, a l'ORFEO CATALÀ; i també vinguéreu a fer acatament a qui ha estat sempre el seu director, el qual en aquest moment té el goig de parlar amb vosaltres. Aquell acte, fill de vostra bondat i de vostra humilitat preuada, que l'ORFEO CATALÀ i jo vos agrairem eternament, fou, sobretot, la prova de la unitat del nostre ideal, una mostra de la influencia educadora de la obra nostra, una evidència de la transcendència patriòtica i artística d'aquestes nostres institucions.

El nostre ideal de fe, de bondat, de patria i art, el demostraren palesament els nostres cants, l'entusiasme, l'ordre i la dignitat d'aquella munió de cantaires que feren vibrar tot aquell dia amb sos cants la ciutat cabdal de la nostra terra. Tot Barcelona cantava en la veu de tot Catalunya. Els mestres de tots els orfeons demostraren la seva intel·ligència i el seu amor a la gran obra, amb la cohesió i unitat que resultà en l'execució de les peces obligades. Tots els orfeonistes, grans i petits, homes i dones, es portaren amb una disciplina, un seny tan admirable, que permeté que la festa es desenrotllés amb ordre i precisió de bella i forta

excel·lència. Veient i sentint allò, el cor s'eixamplava, endevinant l'immens bé que fa a Catalunya la nostra obra magna; veient i sentint allò, es veia la necessitat que hi ha d'enfortir i engrandir aquestes nostres institucions d'una transcendència tan social com artística i patriòtica. Tots els catalans l'han d'estimar el nostre cant coral, perquè no és art bort, és art que surt de les entranyes de la nostra terra, i no respira aires impurs, malejadors de cossos i esperits, sinó que es nodreix i es vivifica amb rosades del cel i amb pluges benefactores que donen vida forta i sana. Per això el nostre art ha de transcendir a l'esperit de tota la gent catalana de ciutats i pobles, de viles i vilatges.

Mes, per això, amics, cal que aquest enamorament que sentim per la nostra obra, no minvi mai, que aquest arbre tan bell del nostre cant, tregui brotada esplèndida cel amunt i arrelli cada dia més al fons del terror nostre. Cal, amics, la unió de tots nosaltres, que la unitat és la llei essencial de tota vida. Cal que l'abraçada que ens donarem en la Pasqua de Pentecostès d'enguany, duri sempre i s'enforteixi amb lligams els més íntims de fe i entusiasme.

Per això, jo estic tan content d'aquesta vostra festa, en la qual l'*Orfeó Vigatà* i l'*Orfeó Cirvianum* us doneu una abraçada íntima de germanor, unint els vostres cants en un sol, i complimentant-vos uns als altres amb alegrois sincers i amorosos. Vosaltres doneu l'exemple com algún altre orfeó de Barcelona ha començat a fer també, del camí a seguir per a preparar la gran cantada ferma i esplendent de la Catalunya triomfant. Jo us felicito de cor per aquesta vostra pensada i per aquesta realització tan magna. Però jo voldria més encara, voldria que s'organitzessin festivals per tots els orfeons de cada comarca; que tots els orfeons veïns us estiméssiu i uníssiu ben íntimament, cantant junts en una de les grans diades de l'any, en les festes patronals o en altres excepcionals circumstàncies. Aquesta íntimitat de les entitats germanes, faria desaparèixer els malentesos, recels i gelosies, que el veïnatge porta de vegades; un estimularia a l'altre per a fer-ho cada dia millor, però sense rencunies, que l'amor i fina coneixença privarien de deixar créixer. Cal l'amor entre tots per a fer obra verament digne i de durada; cal la humilitat en tots i la bondat al cor, perquè el nostre cant creixi per a dignificar la nostra raça i la faci digna d'un esdevenidor enlairat i grandios. És una vocació la nostra, i tota vocació vol sacrifici i el sacrifici més ver: el de l'amor propi. Tots els orfeons de Catalunya som germans d'un mateix ideal, però els que pertanyen a un mateix veïnatge, a una mateixa comarca, són encara més de família i, per tant, vostre amor ha d'ésser més profund i ha de mostrar fineses més preuades.

Si aconseguim aviat aquestes unions comarcals, si assagem les nostres veus en aquests conjunts de veïnatge, la unió es farà més forta, l'ideal n'agafarà vigoria, el cant es farà més potent, l'estímul despertarà el tremp ferm i subtil, i quant vingui la gran hora, el gran moment que la Patria demani les nostres veus en una sola veu, que tots els nostres cants ressonin

en un sol cant, llavors l'assaig ja serà fet i el gran cant sortirà perfet i resplendent de gloria. El dia de Pasqua del Sant Esperit cantàrem ja bé tots plegats, solament amb assaigs parcials, gairebé sense assaig de conjunt; què resultaria, doncs, si per tot Catalunya es fes lo dels festivals comarcals, el dia que ens reuníssim tots plegats en un sol cant i un sol gran conjunt?

S'acosten dies grans, se sent a l'aire maror que porta presagis de grans canvis, tota la terra vibra, gemega i crida clamant la gran deslliurança, clamant pel regne de la justícia, per la llibertat dels pobles humils i trepitjats. Tot Catalunya, amb un sol clam, la demana aquesta deslliurança; se sent forta i viva, i el seu anhel no té aturador; el torrent devalla en furia i qui ardit vulgui aturar-lo, anirà avall amb la corrent.

Germans, tingueu el gran cant a punt, que l'hora sona, que nosaltres som la veu de la Catalunya renaixent, i aquesta veu ha de créixer com creix i s'enlaira l'esperit de la terra; que el nostre cant ha de respondre degudament al viure lliure de la Catalunya triomfant.

LLUÍS MILLET

La Setmana Litúrgica de Banyoles

2-7 juliol de 1917

N altre plançó del Congrés Litúrgic de Montserrat ha estat aquesta setmana, diocesana en ses aspiracions, però, en realitat, de veritable transcendència per a tota la Província Eclesiàstica Tarragonina. La Diòcesi de Girona ha demostrat no esperar iniciatives de ningú de fora, i amb son Prelat al front, que inaugurarà, diríem, ses prerrogatives episcopals al nostre Congrés, ha conreat seriosament aquesta vinya, d'on se'n cullen sempre grans fruits espirituals per a les ànimes amb l'acurada celebració dels divinals misteris, i la participació activa en ells de tots els fidels. La part que en aquesta Setmana hi ha pres, almenys amb la seva assistència, nombrosa representació d'altres diòcesis catalanes, i els alts ensenyaments que d'ella se n'ha endut, en són la prova de les simpaties que arreu trobà, i de l'eficàcia que tindrà en la nostra vida litúrgica.

Pel que pugui interessar als lectors d'aquesta REVISTA, i per a correspondre a amable invitació, en donaré una síntesi en lo relatiu als temes musicals que en la Setmana es tractaren. Essent aquesta integralment litúrgica, el programa assenyalà temes que comprenguessin els diferents punts de l'art litúrgic musical. Gregorianisme, polifonia antiga i moderna, orgue i cant del poble. Eren temes generals, als quals se'ls hi va saber donar un caràcter ben apropiat a l'ambient de l'assemblea, la qual cosa no és sempre obtinguda en aquesta mena de sessions, i que aquí, igualment que els altres temes, no decaigueren mai de l'interès inicial.

El primer de tots, respectant-li la preeminència en l'ordre històric i fonamental, fou el gregorià. El que aquestes ratlles escriu fou l'encarregat de demostrar-ne la seva importància en l'ordre litúrgic; i així, deixant de banda la seva transcendència com a monument històric de l'art eclesiàstic, son valor positiu i d'exemplaritat per a tota altra música que es vulgui dir litúrgica, es fixà en el concepte final del cant gregorià, açò és, en sa emotivitat espiritual, en l'eficàcia, com insinúa en els fidels els grans sentiments del text litúrgic. Constatà primer el fet, i després en cercà la causa, trobant-la en què el text litúrgic i la música gregoriana són una floració simultània; en què és la primera florida musical del text, la més fresca, la més vital i la més esplendorosa. Fou aleshores quan el text digué per ella i per ella expandí aquella força vital interna que encara ningú l'havia escoltada en altra parla musical; quan el text litúrgic, encara que alguna vegada hagués manllevada música forastera, aquesta, al contacte del text, prenia amb ell forma substancial, esperit i cos, matèria i forma, un sol viure. «Quan la música aquella — digué el que això escriu, — se separà del text, en època de decadència artística, el text litúrgic també s'esllanguí, i fins arribà a un tan ínfim grau de decaïment, que qualsevol altra fórmula de composició individual tingué més acceptació en la pietat subjectivista que la paraula de la Iglesia. Però quan aquesta ressuscita, quan es vol que sigui altra volta com li pertoca, la pregaria del cristià, el text litúrgic no oblida l'antiga música, no cerca nova fórmula musical, del dia, al gust modern, sinó que la ressurrecció es fa amb totes les de la llei, i emparant-se amb aquella forma musical que li fou consubstancial, ço és, la música gregoriana, el text ressuscita amb ella, i li diu: «aquesta és la meua carn, que jo havia vivificat; junts tornarem a viure glorificant a Déu i santificant als homes». Després exposà — el firmant d'aquesta nota, — altres qualitats litúrgiques externes d'aquest cant, i resolgué la objecció que es podria oferir provinient de l'aplicació d'una mateixa música a diferents textos.

El canonge xantre de Girona, Dr. Ayarra, tractà admirablement i amb elegància de llenguatge que atreia irresistiblement, de l'esperit que ha d'informar al cant gregorià, donant-ne regles de sentit espiritual que, per a un art eminentment religiós com és el gregorià, són de

primordial i imprescindible importància. En aquestes dues conferències, una petita *Schola* formada pels meus germans d'hàbit, D. Remigi Aixelà, de Montserrat, D. Andreu, de Besalú, i alguns sacerdots, dirigits tots per D. Maur Sablayrolles, cantà els exemples que els conferenciants triaren per a donar bella mostra del que ells anaven desgranant.

La polifonia clàssica en son desenrotllament tècnic, les notes propies seves, les característiques de les peces que ens han estat conservades, en particular de la nostra escola espanyola, i les regles que es dedueixen per a la música moderna, fou el tema que ampliament i amb competència reconeguda desenrotllà el mestre de capella de la Catedral de Girona, Mn. Miquel Rué, prou conegut en les pàgines d'aquesta REVISTA i en els Congressos de Música Religiosa.

De l'orgue en sos oficis d'acompanyant i a sol en els actes de la liturgia, presentant-ne la nota justa de quan és música orgànica, ideal, recomanable, i detestable, en tractà ben competentment l'organista de la Catedral de Girona, i ex-escolà del nostre Montserrat, mossèn Josep Padró, llorejat compositor en la *Festa de la Música Catalana*.

Per últim, Mn. Gabriel García, director de l'*Orfeó Catalunya* de Cassà de la Selva, parlà magistralment del cant del poble i, en particular, de la part que en això pertoca als orfeons, ja com a *Schola*, ja com a components individuals del cor de la iglesia, ja directament quan donen el bell exemple de cantar el gregorià com a poble els dies més solemnes, contribuint amb això a la solemnitat de la cerimònia litúrgica. Ço que ell, per sa modestia, no va poder dir, referent a la magna obra religiosa, artística i social que ha realitzat a Cassà de la Selva, ho digué a la fi l'Il·lm. Sr. Bisbe, Dr. Mas, proposant-lo com a model, i felicitant-se de tenir en la seva diòcesi un element tan valuós que ha estat admirat a casa pròpia i a la nostra Barcelona dues vegades per les seves canturies gregorianes.

Resta'ns fer remarcar la perfecció que notàrem en tots els actes del culte en lo referent al cant gregorià, tant quan cantava la clerecía sola, com en les misses i demés actes en què prengué part el poble. Això sens dubte diu molt en favor de l'ensenyament que de molts anys es dona al Seminari, dels reverends sacerdots de la Casa Missió de Banyoles, particularment Mn. Mas, el qual preparà pacientment el poble i escrigué totes les partícels gregorianes per a aquells dies, i principalment dels monjos benedictins de Besalú, els nostres germans, on el P. Dom Maur Sablayrolles ha acreditat ben justament una escola de la qual Girona n'ha estat ben regalada, i on l'any passat, amb motiu de la *Setmana Gregoriana*, ideà el Sr. Bisbe Dr. Mas la present *Setmana Litúrgica*, que ha superat totes les esperances, ben fonamentades, que es tenien del seu èxit present i dels fruits que hi ha dret a prometre's ben abundosos. Les conclusions que es redactaren són un testimoni de lo seriosament que es treballà i formen com el programa que ha de desenrotllar-se per tota la diòcesi gironina.

GREGORI M.ª SUÑOL, O. S. B.

Els concerts de Música francesa

l'anunci de la celebració de l'Exposició d'Art francès en la primavera d'enguany a la nostra ciutat, tot seguit suggerí a l'esperit dels músics, tant de la nostra terra com de terres franceses, per natural associació d'idees, la conveniència, o millor dit, la necessitat d'ordre intel·lectual i espiritual de la celebració de festes musicals amb músiques de França. L'art que ens entra a dins per mitjà de la visió, no és tot l'art; una altra art hi ha, i més subtil encara, que ens penetra per mitjà de l'audició. Bella era la idea de l'Exposició d'art francès; millor encara fou la idea de completar-la organitzant una serie de concerts en els quals ens fossin revelats alguns aspectes, els més significatius, de l'art musical contemporani a França.

Sentida aquesta necessitat, no fou difícil establir un acord entre els músics francesos i nosaltres. De la nostra banda l'ORFEO CATALÀ, i en nom seu l'infatigable Francesc Pujol, i de la banda llur la *Societat d'Amics de la Música de Paris*, representada per son capdavanter, un dels nostres millors amics parisencs, el prestigiós artista Mr. Gustave Bret, es posaren en contacte, i laboriosament, no sense dificultats degudes a l'estat de guerra actual, organitzaren amb el més gran encert l'aconteixement musical tan desitjat.

Llurs gestions asseguraren la vinguda dels mestres compositors i directors d'orquestra Vincent d'Indy, Gabriel Fauré, Charles M. Widor, Florent Schmitt, Louis Hasselmans, dels pianistes Mlle. Blanche Selva i Edouard Risler, de l'organista Marcel Dupré, dels cantants Mmes. Croiza i Jeanne Montjovet, L. Laffitte i Robert Couzinou. I es comptà amb valuosos elements artístics de la nostra ciutat: en primer lloc, la nostra primera institució musical, l'ORFEO CATALÀ, i a més una nombrosa orquestra d'excel·lents professors (que en algunes obres arribaren a una centena), el *Quartet Renaixement*, els pianistes Joan Gibert Camins i Blai Net, el clarinetista Conrad Cardús, el baix Sandro Griff.

Circumstancies imprevistes imposaren algunes modificacions en el plan general dels concerts. Una d'elles, ben dolorosa, fou la mort de l'esposa d'En Risler, que ens privà de sentir tan gran pianista; l'altra fou una indisposició, afortunadament de poca importància, que impedí la vinguda del mestre Fauré. Per a suplir els buits que la manca de col·laboració d'aquests dos artistes deixava en els programes, Mr. Hasselmans, que sols havia de dirigir

el primer concert de la serie, tornà a Barcelona i dirigí el quart, venint, a més, per a pendre part en dos concerts, una petita pianista de tretze anys, Mlle. Madeleine Brard.

El primer concert tingué lloc el dia 10 de maig prop-passat. Veu's aquí el programa que s'hi executà:

I part : *Simfonia Sacra*, Charles M. Widor; *Napoli*, Gustave Charpentier. II part: *Prélude à l'Après-midi d'un Faune*, Claude Debussy; *Procession Nocturne*, Henri Rabaud; *Daphnis et Chloé*, Maurice Ravel. III part : *Simfonia en do menor*, Camille Saint-Saëns.

El mateix mestre Widor dirigí la seva *Simfonia Sacra*, corrent la part d'orgue a càrrec del seu deixeble i suplent a l'església de Saint-Sulpice, En Marcel Dupré. L'obra, que no era desconeguda a Barcelona, s'imposà per la seva elevació d'idees i al propi temps per la solidesa de la seva construcció. El venerable autor fou ovacionat com mereixia, participant de son triomf l'organista esmentat, el qual executà brillantment sa gens planera partícula; per cert que molts sentírem recança de no poder admirar tot sol, tocant el rei dels instruments, el jove concertista, el qual, per ço que poguérem entreveure, és ja mestre consumat.

La resta del programa fou dirigida per Mr. Hasselmans. Aquest, des del primer moment, es guanyà la simpatia i l'admiració de l'auditori. És verament un dels més notables directors d'orquestra que havem sentit; reuneix totes les qualitats desitjables : fonament músic, identificat amb l'obra que interpreta, sa batuta, son gest, obeeixen a un manament interior; amb enèrgica sobrietat sab comanar sense apel·lació i amb tot i no curar mai de l'efecte purament extern que pugui produir en el públic, no obstant, la seva presentació és sempre digna i elegant. No cal, doncs, dir que en totes les obres que dirigí es mostrà igualment afortunat. Obtingué ja una primera ovació amb l'obra de Charpentier, la superficial brillantor de la qual enlluerna infal·liblement el gran públic; i les ovacions es renovaren amb cada nova composició fins que terminà el concert amb la ja clàssica *Simfonia* de Saint-Saëns, en la qual hi prengueren part l'organista Dupré i els pianistes Net i Gibert.

De les obres que integraven la segona part del programa, dues eren desconegudes, essent diversament apreciades. La de Rabaud, amb tot i ésser feta de mà experta i aciensada (cal fer esment del seu notable treball contrapuntístic) semblà un poc llarga i mancada de varietat, degut això sens dubte a la naturalesa del poema de Lenan que es proposa comentar. L'obra de Ravel seduí pel desembaraç amb què està tractat el concepte musical i per la rica gamma de coloracions orquestrals; és un fragment de joventut i d'ardidesa, el qual, però, no traspasa els límits del bon gust i de l'exquisidesa. Del formós poema de Debussy no cal parlar-ne : avui és ja del repertori corrent dels concerts simfònics.

El segon concert, el dia 15 de maig, fou avalorat per la presencia del gran mestre Vincent d'Indy i de l'eminent pianista Blanche Selva

El programa, d'ordre més íntim, fou en alt grau interessant. Veu's el aquí :

I part : *Trio en si bemoll* op. 29, per a piano, clarinet i violoncel, V. d'Indy; *Poème des montagnes*, op. 15, per a piano, V. d'Indy.

II part, obres per a piano : *Caprice à 5 temps* i *4.me Fantaisie rythmique*, Charles Bordes; *Vers le Mas en fête*, *A cheval dans la prairie*, *Coin de cimetière au printemps*, *Baigneuses au soleil*, *En tartane*, Déodat de Séverac.

III part : *Quintet en fa menor*, Cèsar Franck.

El *Trio* amb què començava el concert és una de les obres de joventut que el seu propi autor més aprecia. És verament admirable per sa forma i més encara per sa inspiració; el seu terç temps, el *Cant elegiac*, Cèsar Franck no es desdenyaria de firmar-lo. El mateix d'Indy volgué tocar la part de piano d'aquesta obra — la qual cosa li he vist fer mantes vegades a París — formant contrast la seva figura respectable amb la joventut d'En Cardús i d'En Planàs.

Cada vegada que hom té la fortuna de sentir Mlle. Selva, se la troba més gran, més indiscutible. En ella el virtuosisme desapareix, sols queda l'art. De les seves interpretacions l'oïent en treu la certitut que han d'ésser així i no poden ésser de cap més manera. És una autoritat que convenç i persuadeix i fa sentir bellament, rectament. Interpretadora única de les obres de Franck i de d'Indy, no cal dir de quina faisó meravellosa brodà l'exquisit *Poema de les muntanyes* i quin relleu donà al *Quintet* de Franck, comunicant la seva fe i el seu entusiasme al *Quartet Renaiement*. Les composicions de la segona part, de les quals és sens dubte la perla el *Recó de cementiri a la primavera*, foren així mateix superbament interpretades. L'èxit assolit per tots fou gran.

El terç concert d'orquestra, que se celebrà el 17 de maig, fou dirigit pel mestre d'Indy. Sota la seva batuta experimentada dues obres, sense cap mena de dubte les més importants del programa, assoliren una execució exemplar : les *Variacions simfòniques*, de Franck, i la *Primera Simfonia* del mateix d'Indy, contribuint-hi en molta part Mlle. Selva, ja que precisament en totes dues el piano hi juga un paper essencial. Cap de les dues obres és nova a Barcelona; no és precis, doncs, parlar-ne, i sí tant sols deixar consignat que són produccions definitives d'una escola i que a cada nova audició la impressió que produeixen no minva, ans bé es renova i creix.

De les obres que precedien a les esmentades, cal citar *La Péri*, de Dukas, la qual, sentida per primera vegada sense preparació, no revelà totes les bel·leses que conté, i el *Cant fúnebre*, del malaventurat Magnard, d'una noblesa i sobrietat corprenedores.

L'èxit del mestre i de Mlle. Selva fou verament extraordinari. En acabant la *Simfonia*, ambdós foren cridats nombroses vegades a l'hemicicle en mig de xardoroses ovacions. Fou una d'aquelles vetllades que fan època.

Veu's aquí el programa complet de la referida sessió:

I part : *Evocation* n.º 1, Albert Roussel; *Scherzo*, Edouard Lalo; *La Péri*, Paul Dukas.
 II part : *Chant funèbre*, Albéric Magnard; *Pelléas et Mélisande*, Gabriel Fauré; *Variacions simfòniques*, Cèsar Franck. III part : *Symphonie sur un thème montagnard*, Vincent d'Indy.

En el quart concert, que per les circumstancies susdites no es pogué celebrar fins el dia 1.º de juny, es posà novament al davant de l'orquestra Mr. Hasselmans; s'interpretaren les següents obres:

I part : *Simfonia fantàstica*, Hector Berlioz. II part : *Balada* per a piano i orquestra, Gabriel Fauré; *Chanson perpétuelle*, cant i orquestra, Ernest Chausson; *La Péri*, Paul Dukas.
 III part : *Daphnis et Chloé*, Maurice Ravel; *La vie antérieure*, cant i orquestra, Henri Duparc; *Le jet d'eau*, cant i orquestra, Claude Debussy; *Marche joyeuse*, Emmanuel Chabrier.

La impressió produïda en el primer concert per l'esmentat director fou renovada, essent igualment aclamat en totes les composicions que dirigí. Sota la seva batuta adquirí una vida extraordinària el poema de Dukas, que guanya en essent més conegut, fins al punt de poder-se comparar a lo millor que hagi produït l'eminent autor d'*Ariane et Barbebleue*. Un cop més En Dukas s'aferma com autor vigorós, fortament musical, curós de la ordenació i de l'estructura.

Daphnis et Chloé obtingué el mateix acolliment del primer dia, fruit-se millor de ses bel·leses amb aquesta segona audició.

En aquest concert féu sa presentació una distingidíssima cantatriu, Mme. Croiza. En els *lieder* que va cantar de Chausson, Duparc i Debussy amb l'acompanyament arranjat per a orquestra, ens féu conèixer fins a cert punt el seu art exquisit, car són obres desfigurades que han perdut l'íntima bel·lesa del gènere. L'alteració del programa, imposada per l'impediment de venir En Risler, privà al nostre públic de sentir Mme. Croiza interpretant el *lied* en tota sa puresa. Consignem, no obstant, que fou aplaudidíssima. Un company va tenir la rara fortuna d'ésser admès a admirar en sessió íntima l'art d'aquesta cantatriu; ell mateix tramet en aquest número, millor que jo ho faria, les seves impressions als llegidors de REVISTA MUSICAL CATALANA.

Amb la *Balada* de Fauré, la jove concertista Madeleine Brard es guanyà el sufragi del públic. I és que el seu art sembla superior als seus anys; la vista sola ens diu que és una nena la qui toca : aclucant-se d'ulls, hom creu sentir una artista ben entenimentada. Meca-

nisme, sentiment del ritme i de l'expressió, domini dels matisos, veu's aquí una serie de qualitats que la petita pianista posseeix en un grau remarcable. Tot fa esperar d'ella un gloriós esdevenidor.

Mlle. Brard fou encara més apreciada i aplaudida en el cinquè concert, celebrat el 3 de juny, en el qual executà sola obres de Daquin, Rameau Couperin, Debussy, Chabrier i Fauré.

Una altra cantatriu, Mme. Jeanne Montjovet, es presentà en dit concert, interpretant, acompanyada al piano per En Gibert Camins, cançons de Fauré, Debussy, Chausson i Duparc; fou molt apreciada per la seva veu formosa i ben timbrada i sa dicció ben pura.

El mestre Florent Schmitt tingué la deferència de tocar ell mateix la part de piano del seu *Quintet*, unint així son esforç al dels benemèrits artistes del *Quartet Renaixement*. De la seva obra és arriscat emetre un judici, amb una sola audició: s'hi descobreixen fragments formosos i en tota ella hi campeja una tècnica sòlida, però el seu sentit total no es pot penetrar a causa de sa gran complicació i de sa durada excessiva. Desitgem tornar-la a sentir

El programa íntegre de la sessió que acabem d'esmentar, fou com segueix:

I part, obres per a piano: *Le cou-cou*, Daquin; *Le rappel des oiseaux*, Rameau; *Le tic-tac-choc ou les Maillotins*, Couperin; *Gradius ad Parnassum* i *Arabesca n.º 1*, Debussy. — Lieder: *Les berceaux*, *Le secret*, *Automne*, *Après un rêve*, *Le parfum impérissable* i *Fleur jetée*, Gabriel Fauré. II part: *Quintet*, Florent Schmitt. III part, Lieder: *Air de Lia*, *C'est l'extase*, *Green* i *Romance*, Debussy; *Le colibri*, Chausson; *L'invitation au voyage* i *Chanson triste*, Duparc. — Obres per a piano: *Scherzo-Valse*, Chabrier; 1.ª *Nocturn* i 3.ª *Valse-Caprice*, Fauré.

L'audició d'una selecció de *Les Beatitudes* de Cèsar Franck, que clogué el dia 6 de juny la serie dels concerts, fou una digna apoteosi de l'art francès, apoteosi no d'aparositat, de foc d'artifici, sinó de noble, d'enlairada espiritualitat. És, sens dubte, aquest oratori, una de les obres cabdals de l'art francès, una obra única en l'art contemporani, afegeix un distingit crític parisenc, en Pierre Lalo, donada la naturalesa de sa inspiració, car és un acte de fe. L'autor, quan la va escriure, no va obeir a una necessitat purament artística, sinó que procedí impulsat pel més fervent anhel de traduir en música els afectes piadosos que omplenaven son esperit. Home càndid, infantívol, amb la candidesa i la infantilesa que es preconitza en l'Evangeli com a necessaria per a entrar en el regne dels cels, l'assumpte que va triar fou el que més s'assimilava, el que més avivava els seus sentiments. Durant anys, calladament, devotament, tal el clergue il·luminador del vell missal gòtic, el «pare» Franck anà concebibint i desenrotllant son poema, el poema que no havia de sentir executat en vida seva, però què havia d'ésser un

precios llegat per a la posteritat; el concebí i el desenrotllà no pensant en el món exterior, en el públic, només tractant sincerament d'interpretar de la faisó més respectuosa i adequada les paraules divines. D'aquesta fervorosa sinceritat nasqué la sublimitat de *Les Beatituds*, en les quals s'uneix a l'esplendidesa de mitjans de l'art modern les precioses qualitats internes dels grans mestres primitius.

La tria, imposada per la duració de l'obra, comprenia algunes de ses més belles pàgines, no totes: el *Pròleg*, amb son expressiu solo de tenor i la intervenció celestial del chor; la tercera beatitut: *Beats els qui ploren, car ells seràn consolats*, que comença tràgicament amb les veus adolorides i desesperançades de la humanitat esclavitzada, i termina amb la llum i la serenor del chor celest que reprèn les paraules salvadores de Crist; la quarta beatitut: *Beats els qui tenen fam i set de justícia, car ells seràn sadollats*, obra perfecta, composta únicament de la peroració per a veu de tenor, suplicant, insistent, i de la sublim resposta del Senyor; la sisena beatitut: *Beats els nets de cor, car ells veuràn Déu*, en la qual, després de la dolça complota de les dones paganès i jueves i de la curta recitació de l'Angel de la Mort, es desenrotlla un quadro amb alternances del chor i de la veu de Crist, que fa pensar, segons expressió de d'Indy, en les visions del paradís dels Lippi i dels Angelico.— És una adorable meravella, diu d'aquesta pàgina del poema l'esmentat mestre; — en fi, la vuitena beatitut: *Beats els qui sofreixen persecució per la justícia, car el regne del cel és d'ells*, coronament de l'obra, pàgina de les més cabdals de tots els temps. Permeteu que transcrivui, a propòsit d'aquesta beatitut, el comentari que en fa la ploma més autoritzada que hi hagi per a escriure de Cèsar Franck.

Diu En Vincent d'Indy, en la biografia de son mestre: «Hom creuria que el «pare» Franck, com si pressentís una era de persecucions i esdevenint, ell també, el *vates* de les antigues epopeies, ha volgut amb aquesta obra mestra deixar darrera d'ell un bàlsam consolador per a aquells qui sofriràn per la justícia i obligar-los a mirar amunt, vers el lloc on regnen eternament la pau i la veritat.

»Satanàs ha reaparegut; l'esperit del mal, arrogant, però devorat per la inquietut, vol demostrar al Crist la inanitat de la victòria guanyada per l'Amor. El personatge ha esdevingut gairebé humà; és l'home l'orgull del qual sofreix de sa desfeta i escup el seu odi als peus del trono de qui l'ha vençut... Mes Aquell a qui Satanàs desafia, no es digna respondre; i són els justos, perseguits, però confiant en la justícia futura, els que canten la dolçor de morir proclamant la Veritat única...

»La Verge, amb un sublim *arioso* digne dels de les *Passions* de Bach, intervé, simbolitzant en ella l'esperit de sacrifici.

»Satanàs fuig, impotent, i s'amaga en les tenebres exteriors, i el Crist victoriós, planant

per damunt de l'univers, crida la multitud dels justos i electes : « —Veniu a mi, els qui teniu la benedicció del meu Pare. Veniu a mi!»

»El tema de la Caritat, tantes vegades anunciat en diferents formes, esdevé ara melodia completa, i l'orquestra el reprèn, encara més solemnement, mentre que els chors terrenals i celests, modulen llargs i calcats *hosannas*.

»En tota aquesta sublim peroració no hi ha un sol compàs indiferent, una sola nota que no es trobi en el lloc que li correspon, una sola modulació que no s'expliqui i es motivi per la situació dramàtica. Veu's aquí l'art veritable, art d'una bellesa resplendent que els segles no podran alterar.»

L'execució de *Les Beatus* fou digna de l'obra, quedant fet així son major elogi. En Millet, home de fe com Cèsar Franck, banyant-se, per dir-ho així, en la bellesa d'aquella música i identificat amb la seva espiritualitat, era el director ideal. Sa convicció i son entusiasme foren comunicats amb la més gran eficàcia a l'estol de cantaires del nostre ORFEO, disciplinats, inspirats com sempre, i a l'excel·lent massa orquestral. Així mateix es distingiren els solistes. Citem en primer lloc Mme. Montjovet, que en son curt paper de Mater Dolorosa és mostrà verament esplèndida, coneixedora dels secrets del «grand style» i plena de sentiment. El tenor Mr. Laffitte i el bariton Mr. Couzinou, dotats ambdós de veu ben timbrada, feren gala de posseir una excel·lent escola de cant i, a més, una consciència artística que els comanà el renunciament de tot efectisme, donant-los-hi a canvi una gran noblesa i severitat de dicció del tot ajustades al caràcter de l'obra interpretada. El baix polac Mr. Griff, en son paper bon xic compromès de Satanàs, contribuí molt encertadament, amb sobrietat i dignitat, al bon efecte del conjunt.

La sessió fou triomfant, essent tots els interpretadors ovacionats per un igual. L'esforç realitzat per tots i l'èxit alcançat va fer que es desitgés ferventment una audició extraordinària del magne oratori. Aquesta es realitzà el dia 10 de juny al vespre, renovant-se l'entusiasme del primer dia. Hi prengueren part exactament els mateixos elements, i l'execució fou igualment feliç.

Considerada en son conjunt aquesta serie de concerts que havem anat examinant, un no pot menys d'admirar la vitalitat de l'art musical francès modern. En la impossibilitat de conèixer-lo d'una manera comprensiva dintre de la relativa estretor d'unes poques sessions, s'ha fet el possible per a donar una idea dels seus diferents aspectes i fixar amb produccions característiques la personalitat de cada u dels autors compresos en els programes. Era, doncs, una manifestació d'art per tots conceptes interessantíssima. Per dissort, la gran massa del públic diria's que ha volgut ignorar la celebració d'aquesta serie de concerts; no hi ha hagut en el *Palau* l'afluència de gent que en altres festivitats musicals tan plaenta ens era

als que treballem per a la difusió de la cultura artística en el nostre poble i en l'alta societat. El desencoratjament que aquest fet ens hauria pogut causar, ha cuidat d'allunyar-lo el selecte estol d'aimadors de la música i de la vida espiritual catalana que no ha deixat de respondre a la crida de la *Societat d'Amics de la Música de París* i de l'ORFEO CATALÀ, suplint el nombre per la qualitat i caldejant l'ambient amb el més fervent entusiasme.

VICENTS M.^a DE GIBERT

Recordant vuit cançons

POLEM fixar en aquestes planes el bell record d'una hora ben viscuda. Mme. Croiza, la talentosa cantatriu que prengué part en un dels sis concerts de Música Francesa efectuats al *Palau* darrerament, ens invità a escoltar-la. Érem poquets : el mestre Lluís Hasselmans, el mestre Gustave Bret, En Joaquim Pena i el que això escriu. Heu-nos en la petita sala del *Palau*. Mme. Croiza canta, En Gustave Bret l'acompanya, i els altres, prop del piano, escoltem, silenciosos, els jolius sons que volen... Res ni ningú ens distreu. « — Així, — diu Mme. Croiza, — és com un hom pot ben gustar la música. » (I aquella música, sobretot, afegirem nosaltres). Mme. Croiza diu cançons d'En Gabriel Fauré : *La Rançon*, *Le Secret*, *En Sourdine*, *Soir*, *Le parfum impérissable*, *Automne*, *Adieu* (del *Poème d'un jour*), *Au cimetière*.

La música fina, exquisida, veritablement alada d'En Gabriel Fauré penetra en nosaltres de fàcil ben suau. Heu's aquí un art ben amable, tant mateix, ben manyac, fet tot de delicadeses. Sota, però, d'aquestes delicadeses, quanta profunditat a voltes! És també un art ben representatiu...

« — Podeu — diu En Bret, referint-se a moltes de les nostres coses barcelonines, — estar ben orgullosos. Però també n'estem nosaltres d'això que aneu oint. Això és ben nostre, és ben francès. » Exactíssim. Tot ço que oïrem no té res que veure, en efecte, en el seu fons, ni amb les cançons de Schumann, ni amb les de Brahms, ni amb les de Grieg, ni amb les de Wolf. Això és francès. Fixeu-vos-hi, sinó : bon gust, delicadesa, claretat, elegantesa.

no és això, per ventura, ço que caracteritza aquesta música? Ara bé : no és això, així mateix, ço que ha prestat sempre vida a l'art *francès*?

Aquell que això escolta i que això observa nota també ben prompte que l'art que ara ens ocupa pot ésser també citat com un model perfectíssim d'alta saviesa... amagada, dissimulada, per mitjà de la més subtil, de la més destra, de la més sorprenent simplicitat.

Són prou citats aquells bells mots d'un escriptor al qual obligaren a improvisar un treball. «— Teniu, — digué entregant-lo — perdoneu si és massa llarg. *No he tingut temps de fer-lo curt.*» Parodiant els susdits mots, no hi ha pas dubte que més d'un artista podria també exclamar, més d'un cop, a l'oferir una creació seva : «— Perdoneu si la forma és potser un xic complicada : no en sé prou encara per a poder-la fer més simple, més senzilla.»

Tot això, certament, sembla, a primera vista, un bon xiquet paradoxal. Emperò no ho és.

Cal no confondre, evidentment, l'alta saviesa de la qual parlem, el do de la bella síntesi de les coses i de l'expressió llur, — facultat que comptats artistes aconseguen posseir, — amb l'*infantilisme*... del que no sab o no sab prou!

Tornant a les cançons d'En Gabriel Fauré, algunes de les quals ens foren ben generosament ofertes per Mme. Croiza, afegirem encara, que en elles el seu autor ens sembla haver trobat, de manera exemplar, aquella bella i profunda síntesi expressiva de la qual parlàvem i que sols ben rars esperits (com també dèiem) solen atényer.*

Mme. Croiza cantà les cançons ja esmentades simplement, sincerament, sense cap mena d'inútil efectisme. Car la veritat expressiva també és sintètica, també és senzilla. I amb savia senzillesa cantà, doncs, Mme. Croiza, les formoses cançons que han motivat aquests mots nostres.

Que la gran artista accepti l'expressió ben sentida del nostre agraïment per l'horeta dolcíssima que amb el seu ben dir ens proporcionà.

F. LLIURAT

* Ens referim, ja no cal dir-ho, no a totes les cançons d'En Gabriel Fauré, sinó, únicament, a les seves cançons més pures, més notables.

Els Ballets Russos

ERCÈS siguin donades al Sr. Empressari del nostre *Gran Teatre* per haver-nos ofert (que ja era hora!) els *Ballets Russos*. L'espectacle en qüestió despertà entre nosaltres, com era ja previst, l'engrescament més viu.

Barreja de coreografia clàssica, d'interpretacions plàstiques de la música executada, de mímica i fins de gimnàstica, els *Ballets Russos* constitueixen, en veritat, un espectacle extremadament suggestiu. La indumentaria i els decorats ajuden, per altra banda, en els *Ballets* que ens ocupen, a afalagar-nos els sentits. L'art de Fokine, de Bakst o de Larionow, de Nijinsky o de Massine, de Lydia Lopokova o de Lubow Tschernichewa, etc. (creadors, tots ells, dels *Ballets Russos*), és, en fi, variadíssim.

Heu's aquí les obres que els artistes dels *Ballets Russos* ens oferiren: *Cleopatra*, drama coreogràfic en un acte; música de Arensky, Rimsky-Korsakow, Glazunow i Glinka; escenes, coreografia i agrupaments de Fokine; decorat i vestuari de Bakst. *Silphides*, ensomnis romàntics; música de Chopin instrumentada per Strawinsky, Glazunow i Liadow; coreografia de Fokine; decorat i vestuari de A. Benois. *Sol de la nit*, ballet de Leonide Massine; música de Rimsky-Korsakow; coreografia de Massine; decorat i vestuari de Larionow. *Schéhrazade*, versió coreogràfica de Fokine i Bakst; música de Rimsky-Korsakow; decorat i vestuari de Bakst. *Carnaval*, escenes romàntiques; música de R. Schumann, instrumentada per Rimsky-Korsakow, Liadow, Glazunow i Tcherepine; coreografia de Fokine; decorat i vestuari de Bakst. *L'Espectre de la rosa*, quadret coreogràfic sobre el poema de T. Gautier, adaptació de J. L. Vandoyer; música de Weber (*La invitació al vals*); escenes i ball de Fokine; decorat i vestuari de Bakst. Dances de la Òpera *El Príncep Igor*; música de Borodine; coreografia de Fokine; decorat i vestuari de Roerich; *Les Dones de bon humor*, de la comedia de Goldoni; música de Scarlatti, orquestrada per Tomassini; epíleg i dances russes de Liadow; decorat i vestuari del pintor futurista rus Larionow. *Sadko*, ball fantàstic en un acte, de Adolf Bolm; música de Rimsky-Korsakow; coreografia de Bolm; decorat de B. Anisfeld; vestuari de Gontcharova. *Les Papillons*, ball en un acte, de Fokine; música de R. Schu-

mann; coreografia de Tcherepine; decorat de M. Dobujinski; vestuari de Bakst. *Meninas*, trajos i decorat de Josep M.ª Sert; música de Gabriel Fauré.

A l'escriure, un xic ràpidament, les presents ratlles, servem tant sols, dels *Ballets Russos*, una impressió de conjunt. I recordem amb gust, *moments* absolutament deliciosos del *Carnaval*, de *Schéhèrazade* (l'obra, potser, que ens agradà més), de les dances d'*El Príncep Igor* (admirablement dançades i presentades!), de *Cleopatra* (una altra troballa!), de *Les Dones de bon humor*, etc. Passa també, pel davant dels ulls nostres, la visió plaent, mai oblidada, d'algunes ben gracioses dançarines: Lydia Lopokova i Lubow Tschernichewa. Servem, també, el millor record de l'art admirable, completíssim, de Wacław Ni-jinsky. I restem encara enlluernats, embadalits, tot recordant els conjunts o episodis creats pel gran artista Fokine (recordi's, per exemple, l'execució de *Schéhèrazade* o del *Carnaval*), i les meravelles, les novitats i les ardideses de color realitzades, mitjançant trajos o decoracions, pel prodigiós Bakst!

Què esdevé, però, la música, en mig de tot això? De la unió, en un moment donat, dels sons, dels moviments i dels colors, què ens sorprengué més? La nostra pregunta indica ja, tal volta, que la fusió de les arts citades no fou pas sempre, en l'espectacle que ens ocupa, absolutament perfecte. Per què no dir-ho: mentre restàvem embadalits, esmaperduts, tot contemplant la bellesa dels trajos i de la *mise en scène*; mentre guaitàvem i seguïem, ullspresos, els moviments gentils dels que dançaven, la música la sentíem, val a dir-ho, ben allunyada de nosaltres. Els sons servien, ben sovintet, tant solament de fons sonor de tot ço que contemplàvem. Creaven *ambient*. Ambient sentint el qual ens era grat veure dançar tot contemplant jolives coses. El paper de la música esdevenia, doncs, ben sovint secundari. La seva bellesa no era pas perduda, emperò. Era, però, un xic bor-rada, atenuada, pels moviments i les coloracions!

Molt podria dir-se, en veritat, a propòsit dels *Ballets Russos*. Ara bé: l'afirmació nostre enclou ja, tant mateix, un valuós elogi. Quelcom ha de contenir sempre, en efecte, allò que suggereix reflexions, allò que aconsegueix fer vibrar el nostre esperit, allò que des-perta i enllemineix, en un mot, la curiositat de nosaltres.

No havem volgut, però, sinó consignar, des de les nostres planes, l'èxit franc dels *Ballets Russos*, tot dedicant-los, a més, alguns mots (malaventuradament un xic ràpids!), de lleu-ger comentari.

F. LLIURAT

Joàn Goula

L mestre Joàn Goula, que acaba de morir a la República Argentina, fela quinze anys que es trobava absent de la seva patria; podríem dir, doncs, que per a Catalunya la seva mort era ja de temps efectiva. A la nostra terra, per desgràcia, l'artista viu depressa i es gasta prompte; són ben rares les excepcions que escapen a tan dura llei. El mestre Goula no fou pas dels privilegiats. La gloria el va somriure certament llargs anys, els més brillants de la seva carrera, però a la llarga sucumbí com la majoria, en mig de la indiferència del públic, víctima de les serpetes envejoses de tota fama consagrada ja per la tradició. No obstant, En Goula guardà la fidelitat als seus, i des de l'estranger els cridava i donava a conèixer llurs obres amb aquella fe, amb aquell entusiasme jove que els barcelonins de trenta anys enrera prou li coneixien i que ell sempre havia conservat. No havem de recordar més que la memorable tanda de representacions d'òpera al *Colón* de Buenos Aires, dirigida pel mestre català, i durant la qual triomfà allà, lluny de la patria, el venerable mestre Pedrell amb sos *Pireneus*. Era l'any 1910, i, des de llavors, poc més sabérem d'En Goula. Entregat preferentment a l'ensenyament del cant, el seu nom deixà de sonar en públic, però havem de creure que la seva darrera missió d'art no havia d'ésser menys profitosa als afortunats deixebles que podien gaudir d'ella.

Les campanyes que al front de diferents companyies d'òpera realitzà a Barcelona durant trenta anys, justifiquen de sobres l'excel·lent reputació que aquí tenia guanyada En Goula, com a director d'orquestra. El seu temperament fogós, el seu braç d'una gran fermesa, l'habilitat en concertar amb pocs ensajos la obra més difícil, els dots d'assimilació que li feien comprendre i dominar aviat les obres noves que arreu sentia, la facilitat de retenció que li permetia dirigir de memòria gran nombre de partitures, tot això ajudava a fer créixer la seva reputació, no solament entre nosaltres, sinó arreu d'Espanya i a l'estranger. Les seves campanyes brillantíssimes al *Real* de Madrid, al *San Carlo* de Lisboa, a la *Òpera* de Petersburg i en importants teatres d'Alemanya, entre altres, posaren el nom d'En Goula al costat dels més famosos concertadors d'òpera.

Ja havem dit la habilitat que posseïa per a presentar amb escassos ensajos qualsevol obra, el conjunt de la qual adquiria sempre sota el seu braç una unitat, un relleu i un colorit extraordinaris, que arrencaven del públic l'aplaudiment més unànim i entusiasta. En els ensajos, podríem dir que En Goula es multiplicava. Posseïa, a més, un llenguatge gràfic de gran resultat per a dominar les masses i per a imposar-se als instrumentistes i als cantants. Era, doncs, tot un caràcter i fet de la fusta expressa per a comandar.

La cultura musical de Barcelona li deu força a En Goula. En primer lloc la seva noble perfídia imposà al nostre públic la obra wagneriana, començant pel *Lohengrin* que donà a conèixer al *Principal* l'any 1882 i més tard al *Liceu*, junt amb *Tannhäuser*, estrenat en 1887. També foren estrenades per ell en la nostra ciutat les òperes *Aida* (1876), *Romeo i Julieta*, de Gounod (id.), *Hamlet* (1882), *Els Pescadors de perles* (1887), *La bella janciulla di Perth* (1890), *Lakmé* (Novetats, 1898), *Els Pireneus* (1902), *Tosca*, i altres que no recordem, a més de la *Missa de Requiem* de Verdi (1875), obra repetida sota la mateixa direcció en un festival benèfic celebrat al *Palau de Belles Arts* l'any 1901.

En Goula, com a professor de cant, féu excel·lents artistes. N'hi ha prou en citar els noms de N'avelina Carrera, En Viñas, En Palet, l'Uetam i En Blanchart, que són els deixebles que li donaren més fama.

L'activitat d'En Goula va desplegar-se, igualment, en la composició. A les darreries de la temporada d'òpera al *Principal*, a la primavera de 1881, va cantar-se la òpera catalana en un acte *A la voreta del mar*, la música de la qual era original del mestre Goula i la lletra d'En Damàs Calvet. També escrigué la música per a un ball d'espectacle, *Clyo o el triunfo de Venus*, representat en el teatre del Liceu en 1889, i uns quants ballables per a la comèdia de magia *La Redoma encantada*, figurant encara a son actiu una *Canlata* dedicada al Tzar de Rússia Alexandre II, amb ocasió d'haver guanyat la guerra amb els turcs; peces religioses, melodies, chors per a veus d'home i diverses composicions d'orquestra, executades en diverses tandes de concert.

Diguem, per fi, que En Joà Goula nasqué a Sant Feliu de Guíxols el 29 de març de 1843, i féu els seus estudis musicals sota la direcció del mestre Nicolau Manent, a Barcelona; havent començat la seva carrera de director d'orquestra a Palma de Mallorca en 1866, i a l'estranger (Moscou) quatre anys més tard.

Que l'intel·ligent i infadigable mestre català hagi trobat al Cel l'etern repòs!

J. S.

A propòsit de Na Teresa Carreño

PARLÀVEM, amb En Joàn Manén, de Na Teresa Carreño. — La seva vida — ens deia l'eminent violinista, — fou una novel·la. Fóra curiós escriure-la!...

— En deveu saber coses, veritat, de la ben talentosa pianista venezolana?

— Algunes...

— Conteu, doncs, conteu...

— Amb molt gust...

I el nostre amic ens contà, en efecte, les següents *planes* de la vida, accidentadíssima, de la genial artista darrerament finada.

* * *

Na Teresa Carreño es casà quatre vegades. El seu primer marit fou N'Emili Sauret, violinista. Es casà, després, amb un cantant : En Tagliapietra. Després, amb N'Eugeni d'Albert. Finalment, amb un germà del segon marit. Tingué fills amb tots els marits menys amb el darrer.

* * *

Al divorciar-se amb N'Eugeni d'Albert, Na Teresa Carreño es vegé voltada d'infinitat de pretendents. Un d'ells fou En Rosenthal, el ben conegut pianista. Teresa Carreño féu néixer, sembla, en el cor del seu eminent confrare, forces esperances... Però, veu's aquí que la capritxosa venezolana es casà, de cop, amb En Tagliapietra, germà del seu segon marit. Ara bé : a l'anunciar a En Rosenthal el susdit casament, i al preguntar-li : « — I doncs, què en penseu? » Respongué impertorbable:

« — Penso... que puc esperar! »

* * *

Conta's també — i és sempre En Joàn Manén qui ens ho tramet, — que quan N'Eugeni d'Albert i Na Teresa Carreño vivien junts, un dia, el primer disparà, bo i cridant, a sa muller, la següent queixa:

— Els teus fills i els meus fills peguen als *nostres* fills!

Els dos enamorats conservaven amb ells, en efecte, els fruits dels precedents amors!

* * *

En Manén ens contà, també, que un dia, a Berlín, rebé un mot de Na Carreño invitant-lo a dinar. «— Us he invitat, — li digué la genial pianista, — perquè vull que assistiu a una ben curiosa escena de família. — Afegí: — Vaig tocar fa poc a Maguncia i, durant un intermèdi, vingué a trobar-me una senyora.... que resultà ésser una filla meua! Es tractava d'una filla de N'Emili Sauret, primer marit de Teresa Carreño. L'infant tenia sis mesos quan els pares es divorciaren... La mare deixà la filla al pare. Mai més l'havia vist. Aquesta es casà. Després d'oír, doncs, i d'aplaudir a la seva mare, no pogué estar-se d'anar-la a saludar... i presentar-se a ella! «— Ara bé — deia Na Carreño a En Manén —: Avui he invitat a la filla en qüestió, i faig també venir a la meua filla Teresa (filla del segon marit, que vivia separada de la seva mare a fi de tenir un xiquet més de llibertat!) i serà curiós, no us sembla?, presentar a les dues germanes.» Resultà, però, que a l'arribar la Srta. Teresa Tagliapietra a casa la seva mare, interrogà a la criada... i fugí, de sobte, a fi d'evitar, precisament, la famosa *escena*.. La mare endevinà ço que passà i, al sentir el soroll de la porta... i coneixent, per altra part, a la seva filla, pregà a En Manén que sense perdre un minut l'anés a cercar i li portés. En Manén es precipità, talment un llamp, escales avall... emperò no trobà a ningú. La Srta. Tagliapietra s'era amagada darrera un tapis... del qual sortí quan En Manén hagué desaparegut. I fugí, fugí... ben lluny de sa mare i de sa germana. Mentrestant, En Manén confessava a la pobre mare, tot contristit, que la gentil Teresa, amable, s'era sens dubte evaporat...

I l'*escena de família*... no pogué, aquell dia, portar-se a cap.

* * *

Al casar-se, enamoradíssima (naturalment!), amb el cantant Tagliapietra, Na Teresa Carreño era ben pobre i el seu marit tant com ella. Organitzaren una companyia d'òpera, la *tournee* de la qual (era, això, als Estats Units) fou un seguit d'aventures. En cada poble deixaven músics, que s'anaven cansant... de no cobrar! Un dia es quedaren (pel motiu ja indicat) sense *director*. Na Teresa Carreño el reemplaçà! Dirigi, doncs, *Favorites*, *Travieses*, etc. En un dels pobles que visitaren ocorregué que el clarinetista (un estoic, sens dubte, que fins aleshores havia anat resolent, sense cap dubte, el delicat problema de pagar... sense

haver cobrat!) es negà a continuar... *bujant*. Les condicions que presentà, amb gran energia, a l'empresari Tagliapietra, eren les següents: «— O em doneu... tant, o aquesta nit no toco...» «— Us ho donaré — li contestaren — després de la representació.» «— No, abans...» «— Després...» Com resoldre el complicat problema? Anaren a cercar el jutge. Cada un dels interessats oferí al bon funcionari la respectiva argumentació. No s'entenien. En Tagliapietra oferí unes copes... a fi, sens dubte, d'amenitzar la discussió!... i captar-se, per altra banda, les simpaties del jutge. Aquelles copes en motivaren unes altres... I així successivament, fins que el bon jutge perdé, tal volta, la visió clara dels silogismes dels que pledejaven. I a En Tagliapietra se li acudí, de cop, la següent solució:

«— Senyor jutge, — digué — a fi de resoldre aquesta situació ja un xic massa complicada, jo proposo que el senyor clarinetista executi tot seguit, davant de vostè, sa partitura d'aquesta nit... Si ço que ell executa li sembla a vostè prou important per a merèixer la quantitat que aquest artista demana, li serà donada, com ell preté, abans de la representació. En cas contrari, cobrarà, com jo proposo, després de la representació.» El músic prou vegé (no costava pas gaire!) que sa part isolada de la partitura d'aquella nit (repertori italià que el llegidor ja endevinava!) no interessaria gaire al senyor jutge... i que, tot i havent d'actuar *dues* vegades, perderia el seu plet... Es negà, doncs, a acceptar la proposició susdita. No comptava, però (malgrat sa clarividència), amb la ferma voluntat del senyor jutge. Aquest, en efecte, exigí que... *bujés* tot seguit, sense perdre temps, i de la primera a la darrera nota, tot ço que aquella nit pensava *interpretar*. I el *concert* començà!... No arribà pas, però, a sa fi normal. Abans, en efecte, d'ésser terminat; abans, doncs, d'executar, el malaventurat clarinetista, i de faiso *integral*, sa suggestiva partitura, el jutge, irat, l'aturà de sobte, i digué: «— Per això vol cobrar tant?...» I ordenà, després, amb energia, al derrotat clarinetista, que havia de fer, sense replicar, ço que En Tagliapietra desitjava: Tocar sense cobrar abans... I com que amb l'autoritat no s'hi juga, el pobret músic, volgués no volgués, hagué, en efecte, d'*actuar* sense cobrar abans... ni probablement tampoc després de la representació!

* * *

Això és ço que ens contà, entre altres coses, En Joàn Manén, tot parlant, aquests darrers dies, de l'eminent pianista que acaba de morir.

X.

Des de Suïssa

MAI s'havien vist tants concerts, recitals i reunions a Ginebra i en tota la Suïssa Romanda! Hi ha avui tants virtuoses que sols desperten l'admiració sense arribar verament a commoure, i hi ha tantes músiques noves que en lloc de fer-nos sentir només ens sorprenen, que sovint m'ha vingut a la memòria aquest pensament tant just que Couperin ha inscrit al davant del seu primer llibre de *Peces per a clavecí*: «Confesso de bona fe que estimo molt més ço que em commou que no ço que em sorprèn.»

Els programes dels deu concerts d'abonament comprenien nombroses primeres audicions, entre altres: *Simfonia en do major*, Dittersdorf; *Marxa fúnebre*, Hugo de Seuger; *Focs d'artifici*, Strawinsky (que ens ha sorprès i no ens ha agradat); *Iberia*, Debussy; *Valsos romàntics*, Chabrier; *La processó del «rocío»*, Turina; *Fantasia*, Blanchet. Algunes d'aquestes obres obtingueren un bell èxit. Aquests concerts foren dirigits per Mr. Ansermet. En ells tinguérem el plaer d'aplaudir calorosament al nostre compatriota, l'admirable pianista Ricard Viñes, el qual executà peces dels clavecinistes Couperin, Scarlatti i Rameau, i la part de piano dels *Jardins d'Espanya* d'En Manuel de Falla, que s'estrenaven. En el quart concert, Mlle. Ivonne Gall, de l'Òpera, impressionà profundament amb el monòleg i somni d'*Ifigenia a Taurida*.

La jove Ivonne Astruc, excel·lent violinista francesa, fou també vivament apreciada en aquests concerts, així com la cantatriu Mme. Ilona Durigo, la qual interpretà, amb un art exquisit, delicioses pàgines dels mestres antics i *lieder* de G. Mahler. El concert novè comprenia tres obres solament, les tres de Beethoven: Obertura d'*Egmont*, Concerto de violí i *Simfonia en mi bemoll*. Després de tantes sessions plenes de novitats, aquesta tornà per complet a l'art clàssic. El violí solista fou J. Szigetti, concertista de bona escola, el qual donà una excel·lent interpretació del soperb *Concert en re*. En fi, en l'últim concert obtingué un èxit grandios Mr. Blanchet, el gran pianista de Lausanne, que és també un compositor notable.

Fou una exquisida vetllada d'art la que ens donà la *Societat d'Instruments antics*, fundada per Casadesús i presidida per Saint-Saëns. Mrs. Herwitt, Casadesús, Dubruille, Devilliers i Mme. Patorni (clavecí) constitueixen un conjunt d'una puresa i d'una finor perfectes; hom mai s'hauria cansat d'escoltar llurs interpretacions de *Plaisirs champêtres* de Montclair, *Jardin des Amours* de Mouret, *Tambourin* de Borghi, *Quartet* de Nicolet, i altres obres. Mr. Casadesús executà sol una bonica *Suite* de Lorenziti, per viola d'amor; Mme. Patorni es revelà gran artista damunt del clavecí. A més, Mme. Buisson cantà delitoses cançons dels segles xv i xvi.

El gran virtuós del piano, Mr. Vianna da Motta, sembla desconèixer la fatiga. Durant aquesta temporada donà nombrosos i magnífics recitals i vuit sessions de música de cambra. No cal dir l'interès artístic d'aquestes i d'aquells. Foren així mateix molt interessants les sessions de música de cambra organitzades per la bona pianista Marie Panthès; també cal esmentar els nombrosos concerts de música eslava.

El mestre Barblan, organista de la Catedral de Sant Pere, va estar admirable en sos concerts de Nadal, Divendres Sant i festa de la reforma, els quals foren escoltats amb recolliment per un nombrós auditori. És sempre un gran goig artístic escoltar a aquest organista tan remarcable interpretant les obres dels vells mestres i especialment de Bach.

Tinc un ver plaer d'esmentar l'èxit alcançat en una vetllada de caràcter benèfic, per una cantatriu molt joveneta, de veu exquisida, Georgina Ilarraz, admirable interpretadora dels cants immortals del mestre Felip Pedrell. Es tributà una ovació entusiasta a la nostra simpàtica compatriota, tan modesta com talentuosa. Els cants esmentats, que són perles d'una gran musicalitat i porten el segell nacional, ens han fet sentir el perfum de les flors de les nostres volgudes muntanyes catalanes.

L'excel·lent violinista Paul Miche, professor del Conservatori, i A. Veuve, pianista de Neuchâtel, acaben de donar un bell concert a la sala del *Conservatori*, executant obres de Tartini, Nardini, Beethoven, Chabrier, etc. El jove violinista esmentat, ben conegut pel seu profund sentit artístic, per la seva tècnica meravellosa i per sa bella sonoritat, ha obtingut un èxit brillant, del qual ha participat justament el pianista en les diferents peces que executà a solo.

La orquestra dels concerts del *Conservatori de París*, dirigida per Mr. André Messager, la qual ben poques vegades s'absenta de dita capital, ha vingut per primera vegada a Suïssa, donant-hi vuit concerts. Ginebra, Lausanne, Berna, Bàle, Zurich i Neuchâtel, han tingut la sort de sentir aquesta orquestra meravellosa interpretant la *Quinta Simfonia* de Beethoven, *L'Aprent bruixot* de Dukas, *Nocturn* i *Fileuse* de Fauré, *Rédemption* de Franck, *Rapsodia noruega* de Lalo, *Schéhérazade* de Rimsky-Korsakow, *Le rouet d'Omphale* de Saint-Saëns, *Prélude à l'après-midi d'un Faune* de Debussy, *Carnaval romain* de Berlioz, etc.

La orquestra esmentada s'imposa per la seva perfecció tècnica, que pot dir-se incomparable. És admirable per la calitat del so, per la flexibilitat, per la subtilitat dels matisos. Grans ovacions han pogut sentir els músics parisencs i llur eminent director; mes l'entusiasme xardorós, un poc estrany als costums d'aquest país, no era més que un just homenatge tributat a la valor extraordinària d'aquesta falanga instrumental i a la bellesa i perfecció de ses interpretacions.

LLUÏSA BOSCH I PAGÈS

Des de Valencia

Heu's aquí un resum dels darrers concerts efectuats aquí:

Ha vingut el mestre Saco del Valle a dirigir dues sessions amb la *Orquesta Sinfónica*. Com aquesta agrupació es forma i executa els seus concerts gairebé en forma ocasional (dos o tres concerts cada any), el resultat és difícil i costós d'obtenir; gracies a la bona voluntat dels artistes s'organitzaren les audicions, on figuraren obres com la *Simfonia escocesa* de Mendelssohn, *Rapsodia hongresa* de Liszt, el poema simfònic *Festí de Baltasar* de Giner, que obtenen sempre aplaudiments. En canvi, havem de fer altra mena de reserves per la «improvització» d'obres com la *Mort i Transfiguració* de Strauss, que ens porten a la memòria les paraules de Cervantes: «Nadie las mueva...». Cal dir que les obres més aplaudides foren les de Giner i la *Rapsodia* de Liszt.

Havem tingut després un concert curiós, una sessió en què una senyoreta aficionada, Adelaida Monfort, amb el concurs de la celebrada pianista Ampar Iturbi, varen fer conèixer cançons dels segles XVI al XVIII, acompanyades en el piano-clavicèmbal que inventà el paísà vostre Eusebi Ventura (resident a Valencia). Deliciosa festa d'art! Cançons de Caldara, Vivaldi, Corelli, Haendel, Pergolesse, i dels espanyols Esteve, Laserna, etc., cantades deliciosament (la Srta. Monfort és parenta i deixeblla de Lucrecia Bori), ens varen donar una bella ressurrecció de l'època. La pianista Ampar Iturbi va executar meravellosament obres dels clavecinistes amb el seu bell estil. La part moderna del programa comprenia *Tonadillas* de Granados, per a cant; i per a piano, *Goyescas*; obres de Rachmaninoff, etc.

Ara esperem les dues sessions d'orquestra a càrrec de la *Orquesta Filarmónica de Madrid*, sota la direcció del mestre Pérez Casas, sessions amb les quals acaba el curs la *Societat Filarmónica* valenciana. Els programes són ben nodrids, com pot veure's: I concert: *Simfonia Escocesa*, de Mendelssohn; *simfonia Amèrica*, de Dvorak; *Stenka Razin*, poema simfònic, de Glazunow; *Idili de Sigfrid* i *Marxa de l'Homenatge*, de Wagner. II concert: *Obertura Genoveva*, de Schumann; *Antar*, simfonia de Rimsky-Korsakow; *simfonia Heroica*, de Beethoven; fragment simfònic de *Redempció*, de C. Franck; *Amor dormido*, poema d'Isasi; dances d'*El Príncep Igor*, de Borodine.

* * *

En el mes passat de juliol, només puc recordar una excursió a ciutats properes, que ha fet la *Orquesta de Cámara*, que jo dirigeixo. No m'està bé parlar-ne, com és natural, de la qüestió de lloances. Però ja em permetereu que digui alguna cosa respecte de les petites entropelles que li surten al pas al director, en aquestes excursions artístiques fetes per poblacions on no hi ha costum de sentir certa classe de música i certes institucions musicals. Per

contingències de la vida, en aquesta regió domina la música de *banda*. Amb despòtica indiferència s'ha anat apoderant dels instruments i de l'estil popular, i fins de la cançó popular, la corporació mentada : i tenim que allò que no ha fet el piano ho fan les bandes, portant el *couplet* i el *paso doble torero* fins als més apartats recons de muntanya. Estem en plena apoteosi del *banditisme*! Amb això figureu-vos com cauria la proposició de fer una *tournee* a ciutats de la província, en particular Xàtiva i Carcaxent, les terres de taronges dolcíssimes. Doncs hi havem anat, i per tot arreu la música d'orquestra de corda ha estat rebuda amb entusiasme. Pot ésser, lo inesperat del contrast? Perquè, això sí, les obres estaven triades a fi de no posar en el programa cap... excés d'austeritat clàssica. Per això figuraven obres de Weber, Bocherini, Brahms;... els moments de tenua expressió formaven un bell i agradós silenci. Una *Romanza* de Weber fou escoltada amb una religiositat que jo, des del meu «podium», sentia, com tots els executants, en ansia corprenent. Decididament, la dolçor de la música no és un mite, i encara el seu encís de Fada captiva els cors... En el públic hi havia també força espectadors rurals, i no eren els que menys es deixaven emportar per les suavitats de la corda.

Però vingué Tchaikowsky amb la seva *Serenata* i amb aquell vals tan ple de *sacarina*... i jallí fou l'avalot de les noies i dels senyors dels palcos!... Era tota la música de frac i gran casino lo que enardia. I posava punt final a l'entusiasme el tema de dansa russa, aquell *Hopak* tan sorollós... i que ens demanaren si no el podria tocar la banda, no sé quina, una de les dues inevitables, la vella i la nova, que en aquestes terres de tarongers no poden faltar: abans el sol faltaria.

* * *

Això em porta a parlar d'altra manifestació de bandes : el Certamen que cada any es fa, durant les fires de juliol, en la plaça de toros : tot un símbol!

I aquest certamen de músiques d'harmonia està fet amb la idea aquella de la il·lustració i cultura del poble, d'apartar al pagès de la taberna, en fi, de tots els tòpics de periòdic polític de fa noranta anys. Doncs bé : tot és «entropelia». Les músiques, i el *progreso* (tot això del certamen es posa en castellà), i els premis, i la interpretació, i fins creiem que la melodia i l'harmonia, tot està sota de l'omnipotent poder del cacic polític; és una vergonyosa esclavitut que ningú podria figurar-se fins a quin punt arriba. Figureu-vos totes les velles «marrulleries» electorals, i tota mena d'influències, pressions, recomanacions i apremis, per a establir la més olímpica i omnipotent entronització del «diputadisme» musical. En Max Nordau tindria aquí un altre capítol per a les seves *Mentires convencionals*.

E. L. CHAVARRI

Orfeó Català

Memoria del Secretari, En Manuel Rocamora, llegida en la Junta general celebrada el dia 28 del passat gener.*

(Acabament)

MOVIMENT SOCIAL

Per dissort no es pas única aquesta baixa, suare esmentada, que devem a la gran Daillyre : heusaquí els noms (fins are sabuts) dels nostres consocis que'ns han deixat, fatalment, pera sempre y per els qui demanem al bon Deu de les misericordies la fruició d'eternes benhaurances : Srs. Antoni Casas y Güell, Joseph Deu y Mata, Pere M.ª Flaquer, Manuel Oller y Planells, Joan Porta y Nolla, Manuel Vilaclara y Bladó (protectors), Joseph García y Joseph González (choristas), Nicolau Ribas (fundador), Joan Sala (constant concurrent a les familiars tertulias d'aquesta casa y un dels més fervents devots de nostra institució), y finalment, aquell qui no sols l'ORFEÓ CATALÀ, qui ha tingut el goig de contar-lo entre'ls seus fundadors, sinó tot el mon plora per sa trágica mort, trobada frech a frech del cim de sa gloria artística, l'eminent mestre Enrich Granados, a qui nostre Butlletí-Revista dedicá un número extraordinari, com ne dedicá també un al mestre Vidiella, mort l'any passat. A més vam obrir una suscripció internacional a benefici dels orfes del mateix mestre, qu'ha pujat a la important suma de pesetes 128,478'93, les quals serán posades degudament en mans dels tutors de dits orfes,

Les suscrites baixes, junt ab les voluntaries y forsores, han donat en les llistes de nostres consocis el següent resultat:

Socis honoraris	2	
Socis protectors de número	1,356	
Socis protectors vitalicis	66	
Socis protectors adjunts	5	
Socis choristes	186	o sían { dones 98 homes 88
Total de socis de tota mena	<u>1,615</u>	

y a més 47 noys que forman part de la Secció Choral sense esser veritables socis, però disfrutant de casi tots els drets de tals.

* Vegi's els ns. 158, 160 i 161 d'aquesta REVISTA.

Com ja haureu pogut notar, el moviment social d'enguany es millor que'l dels passats exercicis, en que sempre anavam en devallada : de 1,573 socis qu'erem al 31 de desembre de 1915, hem pujat a 1,615 a fi del darrer mes, ab tot y haver sofert unes noranta baixes durant dit temps. Ja era hora, per ço, de que s'aturés aquella freda correntia; y estrany hauria sigut, per altre part, que no reprenguessen el bon camí ovirador d'esperansadors oritzons. Bon vent, donchs, y que duril!

L'estat economich també ja haureu reparat qu'es reconfortador : y cal fer constar que tal resultat vé després d'haver quedat del tot pagat el cost de l'orga, com y també el deute ocasionat per la excursió a Paris y a Londres.

Tot aixó y lo demás de que hem parlat, com ja podeu suposar, no s'ha fet pas ab els recursos ordinaris de nostra Associació, qui prou feyna té pera satisfer els seus també ordinaris gastos, les seves cada día més grosses y més imperioses necessitats, pariones de la seva esplendorosa creixensa, entre quals atencions hi ha el pagament dels interessos de les obligacions que vam haver d'emetre pera poguer tenir casa propia y els d'aquell *gep* de 600.000 pessetes que portem a la esquena y Deu sap fins a quan li haurem de dur, però sense qual temerari sacrifici no hauriam pogut pas acabar de bastir aqueix magnífich estotj pera la que ben be podem dirne perla del renaixement catalá, estotj que es al encemps trono monumental de la reina de nostre cor y un dels mellors florons de la comtal corona, admiració de propis y d'extrany.

Oh, si no fos aixó, altra fóra l'actuació de nostres Juntas directives! Altre fora la volada que pegaríam, si poguessem deslliurarnos d'aquestes manilles y grillets que'ns agarroten y entrebancan! Com ja ens en hauriam, sinó deslliurats del tot, potsé ben alleugerits, si fos realment sagrat y, com a tal, forsosament obligatori el compliment de tota paraula empenyada, si tot lo promés artística y económicament hagués tingut sa deguda, oportuna y cabal realisació!...

Y mentres moltes institucions que res tenen de culturals, fruïxen d'una vida exuberant, esplendorosa, la nostra ha de vetllar afanyosament pera que no li manqui «el nostre pa de cada dia». com un sencill obrer o menestral, com la major part dels components que la integran y son la seva mellor executoria de noblesa.

Peró aixó ja es cosa vella en nostre pais y de ben difícil esmena. Sort tenim al ORFEÓ del rendiment que'ns dóna la Sala d'audicions, seguidament visitada pels més eminents artistes y per les mellors entitats culturals; sort hem tingut de les garbelladures qu'han deixat en nostre calaix els festivals celebrats en ella y especialment la magnífica y sortosa pel·lícula «Christus»; sinó pla hauriam pogut aixecar el cap ni fer res de lo que hem fet; en lo que, però, també ens hi han ajudat y molt, els constants benefactors particulars nostres que may se fan sorts als amicals requeriments y pera'ls qui nostre agrahiment ha d'esser y es grandíssim.

COMIAT

De cara al pervindre, donchs, companys y amichs, y contant sempre ab l'impuls meravellós del amor a Catalunya, com hem fet fins suare, empenem la pujada d'aqueixos altres 25 anys que al devant nostre s'extenen, com un camí ple de flors y també de rochs y espines; vingan noves generacions a refer la bona sava del nostre hermos y fornit arbre, a omplenar el buyt que'l temps y la feblesa humana fassin en nostres rengles; y avant sempre, cada jorn ab més dalit, enllumenats per la divina llum del art, rublerts de fe y guiats per la esperansa que tenim en l'explendorós pervindre que desitjem pera nostra mare-patria y que confiadament hem de creure que li té senyalat Aquell qui es Rey de reys y Senyor de senyors, Pare y Amo d'homes y de pobles, pera Qui en lloch d'arreu hi'ha ni podrà haverhi may res, absolutament res, que li sia impossible!

Are si que, ab més raho que may, puch dirvos : gracies a Deu y a vostra benevolensa que ja he acabat!

VISITA DEL MESTRE VINCENT D'INDY I DE NA BLANCA SELVA

El dia 15 del prop-passat mes de maig, l'ORFEÓ CATALÀ fou honorat amb la visita del mestre Vincent d'Indy i de Na Blanca Selva. Amb aquest motiu s'organitzà, en honor llur, un petit concert. L'ORFEÓ CATALÀ, sots la direcció del seu mestre Lluís Millet, cantà formoses cançons nostres. Foren escoltades pel mestre d'Indy i per la distingida professora de la *Schola Cantorum* de París amb el més viu interès, i dits artistes no es cansaren pas d'aplaudir i de felicitar al mestre Millet i als seus choristes. El mestre d'Indy endreçà fins i tot gentils paraules als coratjosos choristes de la nostra entitat. Els digué, entre altres coses, que l'art ens agermana. Na Blanca Selva, emocionadíssima, parlà també, i després de remerciar per la fondà impressió que, segons ella, acabava d'experimentar, digué que se sentia veritablement «a casa seva, entre els seus. Les vostres cançons, — digué — són també les meves».

Na Blanca Selva ens explicà, en efecte, que els seus pares eren catalans. Eren fillis del Migdia. «Però — afegia — he viscut sempre allunyada dels meus, de la meva raça. Aquesta, però, em fou dos cops revelada : Vaig sentir la seva veu contemplant, fa poc, el Canigó : l'he tornada a sentir de manera fondíssima, escoltant les cançons vostres. Això és també meu, — deia, emocionadíssima, — és nostre!»

Afectuoses abraçades del mestre d'Indy i Millet, i fins d'En Millet i de Na Blanca Selva, aplaudides sorollosament i coralment pels choristes de l'ORFEÓ CATALÀ, acabaren de donar a la festa que ens ocupa el seu ver sentit.

Apuntem amb gust la nova *malifeta* provocada, un cop més, per les gentils cançons nostres.

CONCERT ORGANITZAT PER LA JUNTA DEL SEGÓN CONGRÉS DE METGES DE LLENGUA CATALANA

El dia 26 de juny, la nostra Institució donà un concert; fou organitzat per la Junta del II Congrés de Metges de Llengua Catalana en obsequi als senyors congressistes, els quals, fent un ben gentil honor a l'ORFEÓ i a la Música catalana, assistiren al *Palau* en nombre considerable.

L'èxit del concert fou veritablement extraordinari, tant complagueren als nostres hostes les obres executades. Per a donar idea del que deixem dit, sols cal apuntar que de les divuit obres que figuraven en el programa, vuit es tingueren de repetir, a ço que mestre i choristes accediren ben de grat, corresponent a les manifestacions caluroses del distingit públic.

El programa del concert, fou el següent:

I : *El Cant de la Senyera*, Millet; *El Rossinyol*, Mas i Serracant; *Els Fadrins de Sant Boi*, Pérez; *Cançó del lladre i El Fill de Don Gallardó*, Sancho Marraco; *El Testament d'Amelia*, Cumeillas Ribó; *Sant Josep i Sant Joan*, Pérez; *Els dos camins*, Manén. II : *El Somni d'una verge*, Clavé; *El Pastoret*, Millet; *La Filadora*, Vives; *Els Remers del Volga*,***; *Marxa dels moliners*, Zöllner; *Cançó de nois*, Grieg. III : *Ocellada*, Jannequin; *Les sagetes que amor tira*, Brudieu; *Vols dir-me, amor*, Dowland; *Credo de la Missa del Papa Marcel*, Palestrina.

CONCERT EN OBSEQUI ALS SENYORS INSCRITS A LA SETMANA MUNICIPAL

Amb la cooperació de la *Banda Municipal* de la nostra ciutat, que omplí la part central del programa, celebrà, el nostre ORFEÓ, el dia 7 de juliol, en el *Palau*, el concert esmentat que organitzà l'*Escola de Funcionaris d'Administració local*.

Davant d'un grandió concurs de senyors invitats procedents de totes les regions d'Espanya, l'ORFEÓ CATALÀ anà desgranant el bell enfilall de cançons populars que constituïa la primera part, exquisit ramell de flors de la nostra musa popular del qual els nostres hostes pogueren assaborir-ne tota sa delicada essència, mercès a l'encertada execució que cada cançó per sí obtingué.

Altra impressió ben bella d'art popular fou l'audició acuradíssima que la *Banda Municipal*, sots la intel·ligent direcció del mestre Lamote, ens donà de la *Rapsodia manxega* del mestre Vega, obra de grans proporcions, — un xic exagerades — però d'inspiració i instrumentació ben felices.

El públic coronà amb una llarga ovació l'execució perfecta de tal obra, així com la de la obertura de *Mignon* de Thomas, i la del scherzo *L'Aprenent bruixot* de Dukas.

Completaren el concert una escollida col·lecció de composicions originals per a chor d'homes i mixte que, com de costum, despertaren en el públic el més viu entusiasme.

El detall de les obres executades, és el següent:

I (ORFEÓ CATALÀ) : *El Cant de la Senyera*, Millet; *Muntanyes regalades*, Sancho Marraco; *Els Fadrins de Sant Boi*, Pérez; *Cançó del lladre i El Fill de Don Gallardó*, Sancho Marraco; *El Testament d'Amelia*, Cumellas Ribó; *Els Tres tambors*, Lambert; *La Sesta*, Noguera; *Sant Josep i Sant Joan*, Pérez; *L'Hereu Riera*, Cumellas Ribó. II (Banda Municipal) : *Mignon*, obertura, A. Thomas; *Rapsodia manxega* (I. Moderat i tranquil. Un poc més animat. Primer moviment. II. Viu. Moderat i alegre. Primer moviment. Més viu), E. Vega; *L'Aprenent bruixot*, scherzo, P. Dukas. III (ORFEÓ CATALÀ) : *El Somni d'una verge*, Clavé; *Sant dilluns*, Otto; *Serenata*, Otto; *Cançó de nois*, Grieg; *La Verge breçant*, C. Franck; *Ocellada*, Jannequin.

EXÀMENS DE FI DE CURS

Sots la presidència del mestre Millet i amb assistència dels professors Srs. Comella, Pujol Salvat, Gibert (V. M.^a) i Gibert (J.), se celebraren el dia 23 de juliol els exàmens dels alumnes que concorren a les classes gratuïtes de solfeig i teoria de la música que sosté l'ORFEÓ CATALÀ.

Previs els corresponents exercicis teòrics i pràctics de les diverses classes i agrupaments espectius, foren concedides les següents qualificacions:

Primera secció. Agrupament primer : Josep Àperte, *Notabilissim*. Miquel Blanch i Adolf Estany, *Notable*. Josep Ventura, *Bo*. Agustí Rubio, *Aprovat*.

Agrupament segon : Jaume Nadal i Joan Monner, *Notabilissim*. Francisco Valls, Narcís Iglesias, Manel Buendía i Lluís Linares, *Notable*. Francisco X. Mingall i Miquel Malleu, *Bo*. Antoni Linares i Enric Malleu, *Aprovat*.

Segona secció : Manel Graell i Ramón Bartomeus, *Notabilissim*. Antoni Correa, Ramón Gené, Antoni Vicianà, Isidre Ferrer i Leocadi Navarro, *Notable*. Joan Mateu, Josep Llobet, Ernest Julià i Manel Serena, *Bo*. Joan Llobet, *Aprovat*.

Tercera secció : Francisco Rabassó, *Notable*. Pere Guillem, *Bo*.

Quarta secció : Josep Valls i Lluís M.ª Millet, *Notabilissim*.

Catalunya

BARCELONA

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA : FESTA DEL RITME I DE LA DANÇA. — Presidida per representants de l'Excm. Ajuntament, de l'Exoma. Diputació Provincial i de la Mancomunitat Catalana, el dia 9 del prop-passat juliol s'efectuà, en el nostre *Palau*, la *Festa del Ritme i de la Dança* que, segons costum, organitza cada any, com ja és sabut, l'*Institut Català de Gimnàstica Rítmica* que dirigeix En Joàn Llongueras. Veu's aquí l'ordre del programa de la festa d'enguany. I part : *Rítmica*; *El mètode d'Educació pel Ritme* del Prof. Dr. E. Jaques-Dalcroze; *Parlament* pel mestre Joàn Llongueras; *Exercicis i demostracions*; *Cançons i jocs d'infants* (produccions de Jaques-Dalcroze i Joàn Llongueras). II part : *Plàstica*; Interpretacions d'obres de Chopin, Mozart, Rachmaninoff i J. S. Bach. III part : *Plàstica*; Interpretació del *Concerto* n.º 2, de Rameau.

Així el parlament d'En Joàn Llongueras com els exercicis, les cançons i jocs d'infants, i les interpretacions propiament dites, fou tot aplaudit, com sempre, pel nombrós auditori que acudí a la festa. Les cançons i els jocs d'infants aparegueren, de bell nou, infinidament gentils. Cal insistir, creiem, sobre la bellesa d'aquest art. Cal conrear-lo amb amor.

També agradaren, com tots els anys, les interpretacions ofertes als aficionats per les deixebles d'En Joàn Llongueras. Totes foren sorollosament aplaudides. Entre les deixebles ja esmentades, cal citar, com sempre, el nom ja conegut de Na Neus Garí. Cal també recordar el d'una altra gentil deixeble d'En Joàn Llongueras : N'Eulalia Torras. Dança molt bé un *Preludi* de Chopin.

En Joaquim Pecanins, deixeble d'En Joàn Llongueras i director avui de l'*Escola de Gimnàstica Rítmica de l'Orfeó Manresà*, presentà així mateix una excel·lent deixeble : Na Gràcia Mas. Fou ben aplaudida la interpretació, plena de vida i de gràcia, de la *Fantasia en re menor*, de Mozart, que ens oferí. Dança així mateix, amb força traça (acompanyada d'algunes alumnes de l'*E. de G. R. de l'Orfeó Manresà*), una *Aria* de Bach.

La festa d'enguany oferí, doncs, com les precedents, el més viu interès. Cal agrair a En Llongueras (i això fóra més just i més intel·ligent que *criticar-lo...*) la seva noble acció, entre nosaltres, en favor de l'art d'En Dalcroze. Cal agrair-li, a més, la incansable col·laboració que ve prestant, des de casa nostra, a ço que arreu del món cerquen avui, entorn de la Rítmica, de la Dança i de la Plàstica animada, inquiets artistes.

Prestaren la llur col·laboració a la festa que havem esmentat, En Joàn Gibert Camins, pianista, En Josep Recasens, violinista, i En Manel Solos, violoncel·lista. — X.

ASSOCIACIÓ DE MÚSICA DA CAMERA. — Heu's aquí els programes dels concerts novè, desè i onzè, darrers del present curs, oferts als seus nombrosos associats per l'entitat que ens ocupa:

Concert novè (Joàn Massià, violinista, Vicents M.ª de Gibert, organista, i Guillem Garganta, pianista): *Sonata en la major*, Haendel; *Sonata en la menor*, Schumann (violí i piano); *Musette*, J. F. Dandrieu; *Fuga en mi*, J. Guy Ropartz; *Preludi i Petit canon*, Vicents d'Indy; *Choral en la*, Cèsar Franck (orgue); *Adagi i Fuga de la Sonata en sol menor* (violí sol), J. S. Bach; *Gavota*, Rameau; *Minuetto*, Schubert; *Sicilienne et Rigaudon*, Francoeur-Kreisler (violí, amb acompanyament de piano).

Concert desè (Mme. Jeanne Monjovet, sopràn, Ricard Vives, pianista, Orquestra de l'Associació): *Concert brandenburghès n.º 5*, J. S. Bach (Josep Vila, flauta, Josep Vila, violí, Ricard Vives, piano); *Papillon*, Campra; *Ariette*, Caccini; *O nuit plus belle que le jour*, *Air gai* (melodies del segle XVII, harmonitzades per Walter Morse Rummelf); *Au cimetière*, Fauré; *Le tisserand*, Masson; *Lamento*, Duparc; *Nocturne*, Cèsar Franck; *Noël des enfants qui n'ont plus de maisons*, Debussy (Mme. Montjovet i Ricard Vives); *Dança sacra i Dança profana*, Debussy; *Suite*, Ole-Olsen (Ricard Vives i Orquestra).

Concert onzè (ORFEÓ CATALÀ, sota la direcció del mestre Millet, Andreua Fornells, sopràn i Joàn Gibert Camins, pianista): *El Cant de la Senyera*, Millet; *La Cinta daurada*; *La Donzella dels molins*, ***; *Els Fadrins de Sant Boi*, *Nit de vetlla*, Pérez; *El Testament d'Amelia*, Cumellas Ribó; *Cançó del lladre*, *El Fill de Don Gallardó*, Sancho Marraco; *Els Dos camins*, Manén (ORFEÓ CATALÀ); *Poder del cant*, *L'Angeleta*, *De bon matí*, *La Sirena*, *La Mala nova*, *Com som petita*, F. Fornells; *El Bon caçador*, *La Melindrosa*, Sancho Marraco; *Els Tres segadors*, *La Fugida*, Gibert (Andreua Fornells i Joàn Gibert Camins); *Madrigals*: *Les sagetes que amor tira*, Brudieu; *D'una molt destra mà*, Palestrina; *Vols dir-me, amor*, Dowland; *Pel maig que ve*, Jannequin; *Ardent el sol*, Marenzio; *Ocellada*, Jannequin (ORFEÓ CATALÀ).

El públic selectíssim que assisteix sempre als concerts de l'Associació de Música da Camera aplaudí de bell nou, en el concert novè, a En Joàn Massià, En Vicents M.ª de Gibert i En Guillem Garganta. El primer tocà, com sempre, amb un perfet domini de ço que executà i amb un bon gust extremat, el segon registrà finament les produccions que havem ja citades i el darrer acompanyà a En Massià amb son habitual discreció.

També foren ben aplaudits, en el següent concert, Na Montjovet, En Ricard Vives i l'orquestra de l'Associació que, com ja és sabut, dirigeix En Josep Rabentós. Havíem ja oït a Mme. Montjovet en algú dels concerts de música francesa efectuats en el nostre Palau darrerament, i tornàrem a admirar les seves qualitats. Tornàrem, així mateix, a lamentar algú defecte de la ben distingida cantatriu (ens referim a sa poc segura afinació). Mme. Montjovet cantà coses exquisides. Fem constar que foren particularment ben rebudes pels aficionats dues produccions noves per a nosaltres: *Le Tisserand*, de Masson, i el *Noël*, de Debussy. Fem també constar amb gust que En Ricard Vives tocà molt bé la seva part de piano del *Concert* de Bach, de les *Dances* de Debussy i de la *Suite* (sovint més propia d'un *Kursaal*, val a dir-ho,

que d'un concert verament important!) de Ole-Olsen. En Rabentós dirigi bé la orquestra.

El darrer concert organitzat en el present curs per l'Associació de Música da Camera, fou confiat, com queda vist, a l'ORFEO CATALÀ i a N'Andreua Fornells i dedicat a la *Cançó*. Així les cançons nostres com els *Madrigals* o *Cançons polifòniques* de Brudieu, Palestrina, etc., que havem esmentat, despertaren, com sempre, viu plaer. L'efecte d'una bella i gentil cançó és, tant mateix, sempre semblant! Hom no es cança pas d'oïr-ne, de gustar-ne... per més que de tot, sembla, se sol laçar... Bé és veritat que jamai poden ésser cantades amb més cura i amb més amor que com les canten els cantaires de la nostra entitat i N'Andreua Fornells!—X.

ASSOCIACIÓ D'AMICS DE LA MÚSICA. — Heu's aquí els programes dels darrers concerts celebrats per l'Associació d'Amics de la Música:

Catorzè concert (J. Joaquim Nin, pianista, i Orquestra de l'Associació) : *Concert*, n.º 6, Rameau (orquestra de corda); *Sor Mònica*, Couperin; *Gavota* i *Variacions*, Rameau; *El Cu-cut*, Daquin; *Sonata en mi major* i *Sonata en fa menor*, Scarlatti (J. J. Nin); *Concert en re menor*, J. S. Bach (piano i orquestra).

Quinzè concert (Blai Net, pianista, Quartet *Renaixement* i Agrupació d'Instruments de vent) : *Quartet en do menor*, op. 51, n.º 1, Brahms; *Sonata*, per a violoncel i piano, A. Vila (Antoni Planàs i Blai Net); *Chanson* i *Dances*, divertiment per a instruments de vent, Vincent d'Indy.

Setzè concert (Orquestra de l'Associació, Agrupació d'instruments de vent i Vicents M.ª de Gibert, organista) : *Concert*, n.º 1, op. 7, per a orgue i orquestra (dos oboes i instruments d'arc), G. F. Haendel; *Serenata*, n.º 9, per a dues flautes, dos oboes, dos fagots, dues trompes, dues trompetes, timbales i instruments d'arc, W. A. Mozart; *Concerto grosso*, n.º 1, op. 3, per a dos oboes, dues flautes, dos fagots, violí sol (concertino) i orquestra de corda, G. F. Haendel.

Dissetè concert (Joàn Manén i Quartet *Renaixement*) : *Quartet* n.º 2, en *re*, Borodin; *Quartet en fa sostingut menor*, op. 1, n.º 33, per a piano, violí, viola i violoncel, Manén; *Quartet XVII*, en *fa*, op. 135, Beethoven.

Divuitè concert (Orquestra de l'Associació, Agrupació d'instruments de vent i Vicents M.ª de Gibert, organista) : *Simfonia fúnebre*, per a orquestra de corda i continuu (orgue), Pietro Locatelli; *Serenata en mi bemoll*, per a instruments de vent, W. A. Mozart; *Simfonia en mi bemoll*, J. Haydn.

Els darrers concerts de l'Associació d'Amics de la Música oferiren, doncs, segons costum, el més viu interès. Proporcionaren, a més, als aficionats, alguna agradable sorpresa. Una d'elles fou la de poder aplaudir, després de molts anys de no haver-lo pogut escoltar, a En J. Joaquim Nin, els èxits, la nomenada i el *credo* del qual eren ja prou coneguts.

En Nin executant interessà força. La seva sobrietat, la seva seriositat, el seu gust depuradíssim impressionaren ben fonament. L'art d'En Nin, lliure d'efectismes, d'amaneraments, de *concessions* de cap mena, fa verament l'efecte d'alguna cosa infinidament pura. El nostre

distingit company i talentós col·laborador fou, doncs, aplaudidíssim. Se l'obligà, no cal pas dir-ho, a executar alguna cosa fora de programa.

Viva sorpresa ens proporcionà també En Joà Manén, executant de falsó correctíssima la part de piano del seu ben interessant *Quartet*. Fou aquesta una ben valuosa prova de consideració que l'estimat mestre oferí als *Amics* i que aquests, evidentment, agrairen. Cal fer constar que En Joà Manén, genial violinista, compositor interessantíssim, és també un excel·lent pianista. Heu's aquí un aspecte del seu talent i dels seus mèrits que el públic desconeixia.

El *Quartet* d'En Manén és agraosíssim. Fou compost en 1901. Estrenat pel *Quartet Hierro*, de Madrid, el 25 de març de 1903, en un concert celebrat al *Teatro Real*, el *Quartet* que comentem fou després executat a Barcelona, Berlín, Dresde, Leipzig, Viena, La Haya, Brussel·les, Nova York, etc. És una producció saborosíssima, ben bastida, que fa gran honor a En Manén. Fou aplaudidíssima.

Insistint en l'excel·lent costum de fer conèixer les produccions novelles dels nostres compositors, així les dels mestres ja coneguts, ja consagrats, com les dels compositors joves, l'*Associació d'Amics de la Música* oferí així mateix, com ja s'ha vist en un dels seus programes, una *Sonata* per a violoncel i piano de N. A. Vila. Féu l'efecte d'una bella promesa en la qual brillen ja forces qualitats. En Vila és un jove ardidíssim, les produccions del qual són sempre rublertes de coses interessants. Sentim que la manca d'espai ens privi de parlar de la producció que ens ocupa amb tota l'extensió que certament es mereix.

Un cop més, així l'orquestra de l'*Associació d'Amics de la Música*, com el *Quartet Renaixement*, com l'*Agrupació d'instruments de vent* que dirigeix N. Eduard Toldrà, es feren mereixedors de les més vives i més entusiastes manifestacions de simpatia. Si deixant ara de banda els concerts que ressenyem i en els quals, un cop més, figuraven algunes primeres audicions (*Chanson* de d'Indy, *Concerto grosso*, n.º 1, de Haendel, *Concert*, n.º 6, de Rameau), ens fixem en la tasca realitzada per l'*Associació d'Amics de la Música* durant el present curs, notarem tot seguit que l'acció portada a cap per la novella i cultíssima entitat ha estat eficaçíssima. Cal fixar-se, sinó, en els seus programes i en el sentit, sobretot, d'alta cultura que palpita en tots ells. Apuntem, també, un fet que tots els amants de la bona música, correctament i amorosament oferta, notaren amb el més viu plaer. I fou que el darrer concert dels *Amics* terminà amb una *Sinfonia* de Haydn, en la qual hom vegé ja unides l'orquestra i l'*Agrupació d'instruments de vent* de l'*Associació d'Amics de la Música*. Com si això no fos prou, la direcció dels *Amics* anuncia els propòsits que somnia portar a cap durant el pròxim curs. Entre ells, llegim que es té la intenció d'organitzar interessants conferències, i que una d'elles serà donada pel ben conegut i cultíssim publicista En Miquel dels Sants Oliver. Cal desitjar que els *Amics* puguin aconseguir realitzar tot ço, ben gustós, ben important, que es proposen. Esperant-ho, sigui'ns permès felicitar ja des d'ara a la *Orquestra de l'Associació*, al *Quartet Renaixement*, a l'*Agrupació d'instruments de vent*, als solistes que han col·laborat a les sessions de l'entitat que ens ocupa i al director artístic,

en fi, de l'Associació d'Amics de la Música, mestre Francesc Pujol, per la cura esmersada, en bé nostre i de la nostra cultura, en tots els llurs concerts.

L'Associació d'Amics de la Música oferí així mateix, als seus associats, una Sessió extraordinària dedicada al *lied* en la música catalana. Fou confiada a la sopràn Srta. Andreua Fornells i al pianista En Joan Gibert Camins. Oïrem cançons de Clavé, Biscarri, Álvarez, García Robles, Rodoreda, Alió, Vives, Lamote de Grignon, Nicolau, Morera, Millet, Garreta, Pahissa, Gibert, Manén, Nogués i Lambert.

Totes foren escoltades amb la més viva i natural simpatia. Moltes d'elles contenen, fem-ho constar, veritable interès. Citem, entre altres, les de N'Alió, Vives, Lamote de Grignon, Nicolau, Morera, Millet, Gibert, Manén, etc. Algunes són gentilíssimes, sentidíssimes, i caldria tornar-les a oferir. N'Andreua Fornells es proposa, sabem, continuar cantant, pels *Amics de la Música*, els més remarcables *lieder* dels nostres compositors. — X.

HOMENATGE AL MESTRE VIDIELLA. — La Comissió organitzadora de l'homenatge dedicat al malaguanyat mestre Vidiella, acordà celebrar el dia 3 de juliol l'acte solemne de descobrir el bust del mestre col·locat en l'escala d'honor del *Palau de la Música Catalana*.

A la vetlla de l'esmentat dia es donaren cita al *Palau* de l'ORFEO CATALÀ tots els que contribuïren a la subscripció oberta per a atendre les despeses de l'homenatge referit, acompanyats de molts altres admiradors de l'enyorat pianista, els quals presenciaren, plegats, el descobriment del bust del mestre, admirable obra d'una semblança ben fidel que honra el cisell del gran escultor D. Josep Llimona, al qual fou encomanada l'efigie del plorat Vidiella.

Al peu de l'esculptura havien depositat devotament la mateixa tarda, les deixebles de l'indubitable professor, gran profusió de flors que embaumaven el lloc agradósament i eren una prova evidentíssima de quant intensament viu en el cor fidel de les susdites deixebles el record del mestre a qui tant havien estimat.

L'acte de l'entrega del monument fou celebrat dins d'un ambient de gran intimitat, lluny de tota *pose* i encarcament, retrobant-se de bell nou les persones més afectes al Mestre, des de la viuda Vidiella i sos nebots fins al més novell del nombrosíssim estol de deixebles.

El popular poeta En Francesc Matheu, president de la Comissió organitzadora, al fer entrega del bust a la Junta directiva de l'ORFEO CATALÀ, manifestà el vivíssim goig que sentia d'haver arribat al compliment de l'encomanda que li havien fet i també de l'excel·lent acolliment que a aquell casal, el fogar més intens de la nostra música, havien dispensat a la idea de depositar en el mateix l'artístic record que havia de perpetuar la memoria d'En Vidiella, el mestre de tantíssims músics que són honra avui de Catalunya.

El vice-president de l'ORFEO CATALÀ, En Vicents de Moragas, contestà al poeta Sr. Matheu amb un sentit parlament, en el transcurs del qual féu una bellíssima i molt justa semblança del mestre a qui s'honorava en aquells moments, essent escoltat per tot el concurs amb marcada complacència i assentiment.

La Comissió organitzadora d'aquella festa corprenedora havia demanat també al mestre Lluís Millet que llegís en el memorable acte el magnífic article que fa quatre anys dedicà a En Vidiella, havent-se insertat el mateix en la nostra REVISTA. La lectura d'aquest treball, acollida amb fogós aplaudiment, precedí, doncs, al concert que en la gran sala del *Palau* donaren tres dels millors deixebles de l'honorat mestre: les Srtes. Dolors Roig i Concepció Darné i el Sr. Blai Net. Lo mateix la Srta. Roig que el Sr. Net havien ja donat en el propi *Palau* recents mostres de llur talent respectivament, i de nou s'escoltà amb pler llur execució aciensada i primorosa; mes el treball de la Srta. Darné sí que causà agradable sorpresa, per fer-se sentir aquesta pianista molt rarament en públic. La Srta. Darné és, no obstant, una pianista completa, d'una modestia excessiva, ja que pot alternar molt bé amb els concertistes de més talla. Tocà d'una manera perfectíssima, a més de la sonata *Els adeus* de Beethoven i l'*Aria* de Franck, els *Jocs d'aigua* de Ravel i, fora de programa, els *Papellons* de Ole-Olsen.

Les peces escollides per la Srta. Roig foren el *Preludi i fuga*, n.º 21, de J. S. Bach; una *Sonata* de Scarlatti, un *Nocturn* de Liszt i *El Rei dels verns* de Schubert-Liszt. En Blai Net escollí molt oportunament la *Marxa fantàstica* de l'Alió, que el mestre Vidiella tantes vegades havia tocat, i diverses composicions de Chopin; ben indicada l'execució d'aquestes últimes per acompanyar el bell parlament sobre el gran músic polonès escrit per l'inoblidable pianista català, que es reproduïa en el programa repartit entre els concurrents a la simpàtica festa. — S.

SALA MOZART. — Diversos artistes, tots ells de la primera volada, han actuat darre-rament en la sala dels Srs. Cussó i C.ª.

El dia 2 de juny la Srta. Mercè Tobella hi donà un recital de piano i cant, el programa del qual comportava obres dels millors autors clàssics alternades amb altres modernes de Widor, Debussy, Sinding, Grieg i dels nostres compositors Albéniz, Granados, Sánchez Gavagnach, Vives, Costa i Tobella. La solista s'hi donà a conèixer, doncs, com a pianista, cantatriu i compositora, essent acollida sota aquests tres aspectes distints amb mostres fermes de complascència per part del distingit auditori que l'escoltà. Acompanyà les peces de cant, amb sa reconeguda habilitat, el professor Gibert Camins.

Dos pianistes joves, N'Alexandre Vilalta i Na Pilar Graell, es van fer oir el mes de maig, demostrant posseir condicions ben remarcables. Els respectius programes oferts, sense presentar cap novetat, eren compostos amb obres de prestigi i aposta per a lluïment dels executants. La Srta. Graell, deixeble del mestre Quintas, dedicà el seu recital a l'*Associació Musical de Barcelona*, i en el transcurs d'ell va escoltar forces ovacions que han d'alentar-la, segurament, en la difícil carrera empresa.

El *Trio Tales*, compost dels Srs. Bartomeu (piano), V. Montoliu (clarinet) i V. Montoliu, fill (oboe), donava el dia 9 de juny un concert, que constituï el n.º 292 dels celebrats per l'*Associació Musical* ja esmentada. Del programa, un xic heterogeni a causa del conjunt que ofería la unió dels citats instruments, formaven part dos números de la *Suite espanyola* d'Albéniz i

el poema simfònic *Una nit d'albaes* del compositor valencià Salvador Giner. Els aplaudiments no foren pas escassos, puix ho mereixien els artistes, per l'estudi i per la bona voluntat que en l'execució d'aquell programa demostraren.

Diguem, per fi, el bon acolliment alcançat pel reputat professor D. Antoni Laporta i Astort, en les dues audicions consagrades als clavecinistes que formaren també part de les sessions organitzades per l'*Associació Musical de Barcelona* durant el darrer curs. Tota la primera audició fou dedicada a l'escola francesa, i la segona ho va ésser a les escoles italiana i alemanya. Obres atractives i d'execució ben treballada, denotant la capacitat del pianista Sr. Laporta, del qual no cal fer de nou l'elogi per les repetides vegades que d'ell havem parlat en aquestes mateixes pàgines.

TEATRE ELDORADO : ASSOCIACIÓ MUSICAL DE BARCELONA. — Amb caràcter extraordinari, i repetits en la mateixa forma en què fou donada la primera serie de concerts orquestrals organitzada per a festejar el XXX aniversari de la seva fundació, l'*Associació Musical* va celebrar altres quatre sessions matinals durant el mes de maig, comptant amb la cooperació de la *Orquestra Simfònica de Barcelona*, dirigida pel mestre Joàn Lamote de Grignon, i amb la dels notables concertistes Emeric Stefaniai i Gaspar Cassadó.

Executats pel Sr. Stefaniai s'hi donaren les audicions de dos concerts per a piano i orquestra de Bortkievitz i de Liszt. El primer, donat en primera audició, té més bé la forma de poema simfònic, no obstant la unió del piano, i encara que ofereix un conjunt molt brillant i d'efecte, l'obra no arribà pas a satisfer-nos. En canvi, el segon concert de Liszt, escrit dintre la forma clàssica del *concerto*, guarda un atractiu major, i la seva magnificència s'imposa encara avui, malgrat l'evolució del gust musical. El pianista Stefaniai s'hi troba bé en aquell genre, i ens plau molt més que en el repertori corrent dels mestres clàssics i romàntics.

En aquesta segona tanda s'hi va repetir el poema simfònic de N'Alfons Vila *L'Any mil*, que ja havia estat molt aplaudit quan s'executà per primera vegada en la tanda anterior. L'excel·lent impressió que causà llavors, persistí en aquesta segona audició.

A més de les obres que acabem de mencionar, es donaren a conèixer unes *Cançons populars mallorquines* de N'A. Gelabert, que s'escoltaren amb gust; un *Concert* per a violoncel i orquestra del mestre Morera, escrit amb força traça i executat amb un gran domini de l'instrument concertant per En Gaspar Cassadó; i la llegenda simfònica *Rudy*, composició d'En Nogués, distingida amb un accèssit, lo mateix que *L'Any mil*, en la Festa de la Música Catalana de 1914, i on s'hi revelen condicions de valer que amb l'experiència han de donar saborosos fruits. — S.

SALA GRANADOS. — Dedicat als alumnes de l'*Academia Granados*, va celebrar-se el 13 de maig un concert íntim a càrrec dels reputats artistes Marià Perelló i Frederic Longàs, els quals interpretaren d'una manera notable un programa ben escollit. En primera audició hi figurava una bonica *Sonatina*, op. 100, de Dvorak, per a violí i piano, obra sense pretensions, però d'una finesa i d'un bon gust dels més remarcables.

El jove Juli Pons, que fou deixeble predilecte del malaguanyat mestre Granados, va fer-se sentir en la mateixa sala amb un important programa, on s'hi llegien els noms de Bach, Beethoven, Chopin, Schumann i Granados. Malgrat certs efectismes i una *pose* bon xic exagerada, no es pot negar a aquest novell pianista meritoses qualitats i un temperament de ver artista que, si no s'esgarria, farà parlar bé d'ell.

Assenyalem, per fi, un concert a dos pianos que donaren el 10 de juny N'Ascensió Barris i En Baltasar Samper. Integraven el programa una sonata de Clementi, altra sonata de Mozart i diverses composicions de Grieg, Schumann, Saint-Saëns i Chopin.

L'acolliment que l'auditori de la *Sala Granados* dispensà als referits concertistes, fou dels més francs i entusiastes.

INSTITUT DE CULTURA I BIBLIOTECA POPULAR PER A LA DONA. — El dia 28 de maig va celebrar-se en aquest centre femení una sessió musical en honor de la senyora marquesa de Casteldosrius, de la qual eren originals les cançons catalanes que omplien la segona part del programa. Aquestes cançons, d'una línia melòdica molt elegant i d'un sentiment ple de delicadesa i distinció, foren cantades per la secció coral del propi institut, sota la direcció del mestre Vicents M.ª de Gibert, i acollides totes amb vives demostracions d'agrado que obligaren fins algunes repeticions.

Les simpàtiques cantaires van entonar, a més, d'una manera exquisida, diverses cançons originals de Schubert, Weber i Schumann, i altres populars franceses del Périgord, les quals denotaven molt bon gust en la tria.

Tan agradosa festa acabà amb uns quants ballets populars, els quals es feren admirar, especialment, per la riquesa i propietat dels trajos que vestien les gentils dançaires.

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA. — El distingit professor Ezequiel Martín obsequià, el dia 4 de juliol, als seus consocis amb un concert, per al qual li va prestar el seu meritos concurs la gentil cantatriu, professora auxiliar de l'ORFEO CATALÀ, Na Pilar Roca.

En Martín executà al piano un programa ben triat, on hi figuraven belles mostres del repertori clàssic i modern, i la Srta. Roca ens donà a conèixer un aplec de cançons originals de l'esmentat pianista Martín, que l'auditori va aplaudir força, essent obligada la repetició d'un parell d'elles. La sessió no mancà pas d'interès i el seu èxit havia de complaure, certament, al seu organitzador.

ARENYS DE MAR

El dia 20 de maig tingué lloc, en el saló d'actes del *Centre Regionalista* d'aquesta xamosa vila llewantina, el concert que l'*Orfeo Seràfic Marià* dedicà a l'ORFEO CATALÀ amb motiu de la seva vinticinquena.

El saló estava ple d'escollida concurrència, desitjosa d'honorar a l'ORFEO CATALÀ i sentir de nou als valents cantaires.

Integraven el programa música de la terra, clàssica i cançons amb gestos.

S'estrenaren : *Sant Josep i Sant Joan*, Pérez; *El Cant de la Senyera*, Millet; *L'Ombra del rei*, Pujol, i *Tres cançons de breçol* del P. Nicolau de Tolosa i J. M. Cap.

L'*Orfeó* es vegé obligat pels aplaudiments a bisar algunes de les composicions. Foren aplaudides i demanada amb insistència llur repetició, *L'Ombra del rei* i *El Cant de la Senyera* de l'ORFEÓ CATALÀ. Tancà el concert el *Credo* de la *Missa del Papa Marcel*.

A petició del públic es cantaren per primera vegada *Els Segadors*, els quals foren escoltats a peu dret per la concurrència; acabant la festa en mig del més gran entusiasme. — P. M.

LA GARRIGA

Un èxit clamorós obtingué el notable *Orfeó Granollerí* en el concert extraordinari que donà darrerament en l'estatge de la societat *L'Alhambra*, de La Garriga.

El programa, compost de les següents obres : *El Cant de la Senyera*, Millet; *Els Tres tambors*, *Pel maig qui ve*, *Oh, quin bon ecol*, *Sant Josep i Sant Joan*, *La Mort de l'escolà*, *Brindis*, *Els Ramers del Volga*, *Serenata*, *Cançó de nois*, *Les flors de maig* i *La Cançó nostra*, fou primorosament executat. Durant el transcurs del mateix, el selecte auditori que omplenava el saló d'espectacles tributà justes i entusiastes ovacions als simpàtics orfeonistes que cantaren sota l'experta batuta del seu mestre, En Martí Llobet, amb refinat gust i afinació, mereixent l'honor de repetició el popular i engrescador cant popular d'En Pérez *Sant Josep i Sant Joan*, la humorística *Cançó de nois* d'En Grieg i la bonica sardana d'En Morera *La Cançó nostra*, la qual despertà l'entusiasme del públic, rebent el mestre Llobet manifestes proves d'admiració i moltes felicitacions. — C.

SANT FELIU DE TORELLÓ

L'*Orfeó Vigatà* visità la vila de Torelló i l'*Orfeó Cirvianum* de la mateixa el dia 5 d'agost prop-passat. Amb aquest motiu ambdues entitats organitzaren una ben simpàtica *Festa de Germanor* a la qual s'associà tot el poble, presidit per les seves autoritats.

Al matí, l'*Orfeó Vigatà*, després de saludar a les autoritats i de cantar a la plaça algunes cançons en obsequi de la població, es dirigí al Santuari de la Mare de Déu de Rocapebrera, on se celebrà una Missa; durant aquesta, l'*Orfeó Vigatà* executà amb notable afinació i bon gust selectes cançons espirituals dels moderns mestres catalans.

A la tarda, en la finca Estragues, tingué lloc el concert donat per l'*Orfeó Vigatà*, sota la direcció de Mn. Miquel Rovira, i per l'*Orfeó Cirvianum*, de Torelló. El programa fou el següent : I part : *Orfeó Vigatà* : *Himne a la Senyera*, Rovira; *La Presó de Lleida*, Cumellas; *Les Campanes de Nadal*, Comes; *La Pastoreta* i *Els Fadrins de Sant Boi*, Pérez; *Oh, quin bon ecol*, R. de Lassus; *La Mort de l'escolà*, Nicolau. II part : *Orfeó Vigatà* i *Orfeó Cirvianum* : *La Cançó*

nostra, Morera; *L'Hereu Riera*, Cumellas; *Sota de l'olm*, Morera; *El Dimoni escuat*, Cumellas; *La Lluna*, Borràs de Palau; *Muntanyes regalades*, Sancho Marraco; *La Filadora*, Mas i Serracant; *El Cant de la Senyera*, Millet. III part: *Orfeó Vigatà*: Gallia, Gounod.

En l'execució d'aquest programa, l'*Orfeó Vigatà* evidencià una vegada més les seves notabilíssimes qualitats, que el posen entre els millors que honoren el nostre art coral. El seu mestre director, Mn. Miquel Rovira, artista de cor, pot restar ben content de la seva obra i de l'èxit assolit en aquest concert, puix el públic no es cansà d'aplaudir la magnífica execució del programa, havent-se de repetir diverses composicions per a apaibagar el just entusiasme de la selecta concurrència que omplenava el local.

També foren objecte d'elogis els *solí* a càrrec de la Srta. Ampar Giralt i de la Srta. Font.

Cal felicitar, també, a l'*Orfeó Cirvianum*, per la manera admirable amb què cooperà a l'execució de les obres que havem ja citat.

En un descans del concert, el mestre Millet (el qual havia estat convidat expressament a la festa) llegí un formós discurs, ponderant l'acte de germanor que se celebrava i la obra que els orfeons realitzen en la nostra pàtria. La paraula viva del Mestre commogué de debó als oients, els quals li tributaren una ovació formidable a l'acabar el discurs, ovació que es renovà a l'entonar els dos orfeons *El Cant de la Senyera* (que tingué de repetir-se), sota la direcció del propi mestre Millet.

En resum: aquesta festa (que sens dubte fou un resultat de la gran abraçada que agermanà a tots els orfeons en la memorable *Festa dels Orfeons* darrerament celebrada a Barcelona) fou esplèndida de debó, com esplèndides foren les atencions de què fou objecte el mestre Millet i de les que en participà també el qui això escriu.

Per tot i a tots mil mercès i que per molts anys. — JOÀN GIBERT CAMINS.

Vida musical dels orfeons de Catalunya*

Programes dels concerts efectuats

ORFEÓ CATALUNYA, de Cassà de la Selva. Mestre director: Mn. Gabriel García. 3 de juny. — Chors, duet i coral de la *Cantata*, n.º 78, de J. S. Bach; Escena de la Consagració del Sant Gral del festival sagrat *Parsival*, Wagner (orfeó, piano i harmònim).

* En aquesta secció donarem compte, amb gust, de tots els programes que se'ns envien dels concerts efectuats pels orfeons de Catalunya.

ORFEÓ GRANOLLERÍ, amb la cooperació de la orquestra *Unió Artística*. Mestre director: Martí Llobet. 7 de juny. — I part: Per les tres seccions: *El Cant de la Senyera* (primera audició), Millet; *Els Tres tambors* (primera audició), Lambert; *Oh, quin bon ecal* (a dos chors a veus mixtes), Lassus; *Pel maig qui ve, pel maig florit* (madrigal, primera audició), Jannequin; *Sant Josep i Sant Joan* (primera audició), Pérez; *El Rossinyol*, Mendelssohn; *Brindis* (cànon, primera audició), Mozart. II part: Per la secció de nois: *La Baldufa*, Caragol treu banya, *Cançó d'hivern* i *Les Lletres*, Mas i Serracant; *Himne dels nois* (primera audició), Millet. Per la secció d'homes: *Els Remers del Volga* (primera audició), ***; *Serenata* (primera audició), Otto; *Cançó de nois* (primera audició), Grieg; *Les Flors de maig* (primera audició), Clavé. III part: Per les tres seccions, orquestra i harmònim: *Patria nova*, Grieg; *Tannhäuser* (marxa), Wagner.

ORFEÓ CERVERÍ. Diada de Corpus, 7 de juny. — I part: *Himne a la Senyera*, Comorera. *Els Tres tambors*, Lambert; *El Dimoni escuat*, Cumellas; *Muntanyes regalades*, Sancho Marraco; *Les Ginesteres*, Balcells; *Plor de la tórtora*, Comorera; *Corpus*, Vidal Roda; *L'Empordà*, Morera. II part: *Himne dels nois* (chor de nens i nenes), Millet; *Nit de vetlla* (chor de senyorettes), ***; *L'Hereu Riera*, Cumellas; *Sota de l'olm*, Morera; *La Mort de l'escoldà*, Nicolau; *Patria nova*, Grieg; *El Cant de la Senyera*, Millet.

ORFEÓ PATRIA, de Molins de Rei. Mestre director: Miquel Blanc. 10 de juny. — I part: *Himne a la Senyera*, Blanc; *L'Hereu Riera*, Cumellas Ribó; *Cançó de Nadal*, Pérez Moya; *Nit de vetlla* (a l'unissó per la secció de noies); *Ave verum*, Mozart; *Els Bailets*, Martínez Imbert; *El Soldat i la donzella* (primera audició), Lambert; *Sota de l'olm*, Morera; *La Cançó nostra*, Morera. II part: *El Cant de la Senyera*, Millet; *Quan mon marit de fora ve...* (madrigal), Roland de Lassus; *Arbres i flors* i *Calma de nit*, Saint-Saëns; *La Sileta*, Cumellas Ribó; *Les Campanes de Talló* (primera audició), Blanc; *Cançó de Nadal*, Romeu; *La Filadora*, Mas i Serracant; *Els Segadors*, Blanc.

ESCOLA CHORAL DEL SANTÍSSIM MISTERI, del Centre Catòlic d'Obrers de Sant Joan de les Abadesses. 29 de juny. Amb motiu de la benedicció de la Senyera. — I part: *Himne a la Senyera*, Cribillers; *L'Hereu Riera* i *El Dimoni escuat*, Cumellas; *Cançó de Nadal*, Romeu; *Sota de l'olm*, Morera; *Muntanyes regalades*, Sancho Marraco; *Els Segadors*, Millet. II part: *Cançó de taverna*, Mendelssohn. Madrigals del segle XVI: *Vols dir-me, amor...*, Dowland; *Nadala*, Costeley. Choral: *Bona nit, tu que erres* i *Christ és la nostra vida*, Bach. *Ecce vidimus eum* (responsori), Palestrina; *La Cançó nostra*, Morera.

ORFEÓ NOVA TÀRREGA. Mestre director: Josep Güell. 16 de juliol. — I part: Per les tres seccions: *El Cant de la Senyera*, Millet; *La Lletja*, Sancho Marraco; *Cançó de Nadal*, Pérez; *La Presó de Lleida*, Cumellas Ribó; *El Rossinyol*, Mas i Serracant; *Sota de l'olm*, Morera. II part:

Secció d'infants : Cançons populars a l'unissó : *El Petit baillet*, *Els Fadrins de Sant Boi*, *La Raimundeta*, *Jesús i Maria i Mambrú*. Secció de senyoretas : *Nit de vetlla*, *El Riu corb*, Brunet; *Les Ballades de Lormont*, Cèsar Franck. III part : Secció d'homes : *Sant dilluns*, Franz Otto. Per les tres seccions : *Quan mon marit de fora ve...*, R. de Lassus; *Don Joan i don Ramón* (romang popular mallorquí), Pedrell; *L'Hereu Riera*, Cumellas Ribó; *La Cançó nostra*, Morera; *Els Segadors* (popular a l'unissó).

Dia 9 de setembre. Amb motiu de la benedicció de la senyera. — I part : Per les tres seccions : *El Cant de la Senyera*, Millet; *La Filadora*, Alfonso; *El Cant dels ocells*, Millet; *La Presó de Lleida*, Cumellas Ribó; *El Desembre congelat*, Romeu; *Sota de l'om*, Morera. II part : Secció d'infants : Cançons populars a l'unissó : *La Gata i en Belitre*, *L'Angeleta i Cançó de lladre*. *Ballant* (amb acompanyament de piano), Sarret; *Himne d'infants*, Millet. Secció de senyoretas : *El Riu corb*, Brunet; *La Verge bressant*, Cèsar Franck. Per les tres seccions : *L'Arbre sagrat*, Morera i Pecanins. III part : Secció d'homes : *Sant dilluns*, Franz Otto. Per les tres seccions : *Quan mon marit de fora ve...*, R. de Lassus; *Don Joan i don Ramón*, Pedrell; *Adoramus te*, Palestrina; *Veni, Jesús; la carn febleja*, Bach; *Al·leluia* de l'oratori *Messies*, Haendel.

ORFEÓ MUNTANYENC, de Sant Quirce de Besora. 22 juliol. — *Himne de la Senyera*, R. Espadaler; *L'Hereu Riera*, Cumellas; *Brindis*, Mozart; *Vora el breçol*, Casadevall; *El saltiró de la cardina*, Bou; *La Rossons*, J. B. Espadaler; *El Cant de la Senyera*, Millet.

ORFEÓ DE BEGAS. Mestre director : Josep Lapeyra. 25 de juliol de 1917. Amb la cooperació de la orquestra *La Moderna*, de Granollers. — *Parlament*, pel mestre Director; *El Cant de la Senyera*, Millet; *Nit de vetlla*; *L'Empordà*, Morera; *Oració*, Mas i Serracant; *Sota de l'olm*, Morera; *Kyrie* de la missa gregoriana *Fons bonitatis*; *Le Désert*, oda simfònica, Felicien David; *Cant a la vinya i L'Arbre sagrat*, Morera; *El Comte Floris*, tragedia lírica (1, Entrada dels Joglars; 2, Festa de la regina [orquestra]), Lapeyra; *L'Hereu Riera*, Cumellas Ribó; *Sant Ramón*, Morera; *La Patria Nova*, Grieg; *Els Segadors*, Lapeyra.

ORFEÓ DE L'ESMERALDA, de Moja. Mestre director : Joan Mestre. 26 de juliol. Amb motiu de la benedicció de la Senyera. — *Himne a la Senyera*, Sancho Marraco; *Sota de l'olm*, Morera; *L'Hereu Riera*, Cumellas Ribó; *L'Empordà* (per la secció d'homes), Morera; *Cançó de Nadal*, Lluís Romeu; *La Mort de l'escolà*, Nicolau; *La Cançó nostra*, Morera.

Bibliografia

VICENTS M.^a DE GIBERT : *Cançons Populares Catalanes*, amb acompanyament de piano. — Unió Musical Espanyola. Barcelona.

Potser som nosaltres part massa interessada per a fer l'elogi d'aquesta obra del nostre amic i company; però és tan escassa la publicació de col·leccions d'aquesta mena, són tan triades les melodies que ha harmonitzat En Gibert i tan discret i de tan bon gust l'acompanyament que porten, que creiem un deure nostre el moure l'atenció dels que estimen el cant de la terra i es complauen en cantar-lo en les reunions de la nostra societat ciutadana, perquè en aquesta obra es deleitin i s'esplai.

Les harmonitzacions d'En Gibert guarden les belles qualitats tan personals de tota la seva música : una vera distinció i sobrietat. La melodia indígena no és enfarfegada ni disfressada, guardant tota la seva noble gentilesa; la vestimenta harmònica subratlla la vetustat graciosa de nostre cant terral d'una manera sobria i digne, amb aquella especial i esquerra distinció que caracteritza les obres d'En Gibert; les quals, si bé és veritat que de moment no entren amb facilitat en el gust del gros públic, en canvi, quan bé se les coneix, atrauen i captiven per la personal i sincera inspiració que les ha dictades. — LL. M.

JOÀN LLONGUERAS : *Jan i Mia*. Petites impressions per a piano. — Unión Musical Española.

Són dues col·leccions de peces facilíssimes, curtes, sense pretensions, fetes per als nens i nenes que comencen a tocar el piano i als quals és precís dar-los-hi una melodia, algún esplai de tant en tant per a així refrescar les ganes d'anar avant en l'estudi de l'instrument preferit. Aquest genre de música vol qualitats ben excepcionals en els autors que s'hi dediquen; i res ho prova tant com l'infinit nombre de petites tonteries que es troben dintre el repertori per a la infantesa. Simplicitat no vol dir vacuitat; però, quan difícil és sentir-la, i raríssim trobar-la aquesta simplicitat per a la infantesa!

No direm pas que En Llongueras hagi trobat l'ideal del genre; qui el trobés fóra un geni ben extraordinari. Però en aquestes dues col·leccions hi ha qualitats que les posen per sobre de la generalitat de cosetes tontes que omplen els magatzems de música. En elles s'hi troba distinció, ingenuïtat en les idees, i aquella amorositat de qui entén i ama als infants. En Jan i la Mia pregunuen, juguen, dancen, canten, ploren i dormen com nois bon minyons que senten ja en la seva animeta el tast de la cançó bona; i això En Llongueras ho canta, no solament amb la música, sinó que també amb petites poesies tan esquisides com sentides. Desitgem a les obretes l'èxit que es mereixen. — LL. M.

JOSEP GRAHIT : *Recull sardanistic* : Autors, Sardanes, Cobles. — Girona, octubre MCMXVI.

Llibre sincer, vibrant, consagrat, com son títol ho indica, als autors de sardanes, a les sardanes, i a les cobles que les executen. Es parla, en aquest llibre, d'En Josep M.ª Ventura (restaurador, com és sabut, de la nostra dansa, esdevinguda nacional), i dels seus continuadors: Enric Morera, Juli Garreta, Francesc Pujol, Lamote de Grignon, Pau Casals, Joan Manén, Josep Serra, Antò Juncà, Josep M.ª Soler, Pere Rigau, etc. En Josep Grahit s'ocupa de tots ells amb desig evident d'ésser imparcial. Abunden en aquest llibre reflexions justes a propòsit de la nostra dansa. Hom troba, en fi, en el treball d'En Grahit, un interessant índex de totes les sardanes creades pels compositors dels quals s'ocupa, i breus notes, a més, sobre les nostres cobles.

Cal agrair a En Josep Grahit sa pensada excel·lent d'haver reunit en el treball que acabem de comentar, observacions justíssimes a propòsit de tots els artistes i de totes les obres que essent, per un costat, ben fills de l'ambient especial que en un moment donat hem respirat a Catalunya, contribuïren, a la vegada, a desenrotllar-lo. — Ll.

Escuela del Solfeo. Curso práctico y graduado de lectura musical debido á la colaboración única de maestros nacionales. — Musical Emporium, Barcelona.

En una *Nota* impresa en el segon llibre de l'Escola de Solfeig que ens ocupa, escriu, entre altres coses, la Comissió Tècnica que l'ha compost (es tracta, en realitat, dels mestres Joan Salvat i Josep Comellas Ribó) : «Al emprendre la obra de cultura musical que nos encomendó la casa editora del presente método de solfeo, no dejamos de considerar la importancia de la misma, y al objeto de constituir una obra perfecta, tampoco podíamos olvidar el valioso elemento de enseñanza práctica consistente en el estudio de la canción popular, así como de los autores clásicos españoles que constituyeron una de las páginas más gloriosas de la historia del arte hispánico en la llamada edad de oro de los siglos XVI y XVII, o sea cuando con mayor esplendor florecieron nuestras letras y nuestro arte en todas sus manifestaciones.»

És ja fàcil veure que el criteri adoptat pels erudits mestres que han dirigit els quatre llibres de solfeig que ha ja publicat la casa *Musical Emporium*, és enlairadíssim.

A més d'exercicis de lectura musical, traçadament ordenats, conté aquesta nova Escola, veritables elements d'iniciació estètica de la música. Com sos autors prou ho indiquen, els quatre llibres que motiven aquesta nota contenen, en efecte, belles cançons i dances populars extretes de les col·leccions de Frederic Olmeda, Joaquim Pecanins, Joan Moreira i Mn. Pont; i interessants exemples dels nostres clàssics trets de les publicacions de Barbieri i d'En Pedrell. A l'enans que amb el folk-lore de totes les regions hispàniques, l'estudiant s'inicia, doncs, amb l'estil dels vells mestres que es nomenaren Juan del Encina, Francisco Peñalosa, Juan de Anchieta, F. de la Torre, etc.

La nova Escola de Solfeig de la casa Llobet conté, així mateix, exercicis i lliçons escrites

per la Comissió tècnica i un gran nombre de lliçons compostes per coneguts músics d'arreu d'Espanya. S'hi llegeixen, doncs, els noms dels mestres Pedrell, Millet, Sánchez Cavagnach, Lamote de Grignon, Martínez Imbert, Rogelio Villar, Guridi, Barberà, Balcells, Eusebi Daniel, Llongueras, Goyenechea, Milagro, etc., etc.

Exercicis i lliçons graduades per l'entonació i coneixement de les notes, Lliçons per la pràctica dels intervals, de les alteracions, de les tonalitats, dels nous compassos, dels valors irregulars dels compassos d'amalgama, dels ornaments o fioriture, etc., res hi manca, en veritat, en el nou mètode de la casa *Musical Emporium*. Algunes de les materies tractades — compassos d'amalgama, ornaments, etc. — estan, fins i tot, — es pot afegir — millor o més extensament tractades que en altres mètodes prou coneguts.

Heu's aquí, doncs, una publicació ben feta, seriosa, que fa gran honor a sos directors i nombrosos col·laboradors i a la casa editorial que amb força oportunitat l'ha publicada. — X.

A. VALLS I CASCANTE : *Te Deum*. — Iberia Musical. Barcelona.

Ens plau força anunciar als nostres llegidors la publicació del *Te Deum* del jove compositor Agustí Valls i Cascante, escrit per a cor a dues veus (soprà i tenor), alternant amb el cor de fidels (cant gregorià) i acompanyament d'orgue. Amb ocasió de la seva estrena, ara fa dos anys, ja vàrem dir la bella impressió que ens havia produït aquesta obra, on el sentiment religiós més pur s'uneix a una notable mestria en la ciència contrapuntística, la qual cosa fa la novella producció d'En Valls digne de tot elogi.

Diguem, ara, que l'edició del *Te Deum* és força pulcre, com ho són, en general, les de la pròpia casa editora, ben acreditada ja. A més, per a major facilitat de la seva execució, s'ha inclòs en la partitura una reducció de l'orgue per a harmònim; havent-se publicat també la *particella* de cada veu apart, per a les capelles de música que vulguin posar en estudi la referida obra.

L'escassetat que de l'esmentat himne hi ha en música, fa creure que l'aparició del *Te Deum* d'En Valls i Cascante serà rebuda pels mestres de capella amb ple goig. — S.

Nostres cançons. Lletra del P. Fr. Hilari de Arenys de Mar. Música del Dr. Serra de Martínez. — Estampa de N'E. Subirana. Barcelona.

Joliu recull contenint quatre cançons. Els versos del P. Hilari d'Arenys de Mar són sentidíssims i la música del Dr. Serra és agraïdola. El músic que ha compost aquestes cançons ama, bé prou que es veu, les lleminadures harmòniques. I procura crear-ne. Malgrat aquesta intenció, palesament manifestada en les cançons que ens ocupen, el llur expressivisme és sempre clar i ben senzill. Són totes ben dolces i tendrívols. Tindran, n'estem segurs, gran èxit entre els nostres aficionats.

Noves

CONCERTS DEDICATS A L'ORFEÓ CATALÀ. — A més dels concerts dedicats a l'ORFEÓ CATALÀ, dels quals parlàrem ja en un passat número, han també celebrat interessants concerts en honor de la nostra entitat, els següents agrupaments corals: *Juventut Seràfica*, Arenys de Mar; *Orfeó Tarragoní*, Tarragona; *Orfeó La Lleida Nova*, Lleida; *Pia Unió de Sant Miquel Arcàngel*, Barcelona; *Orfeó Nova Tàrraga*, Tàrraga; *Orfeó Montserrat*, del Centre Moral i Instructiu de Gràcia; *Orfeó Gracienc*, Gràcia; *Escola Choral, Schola Cantorum i Escolania del Sant Esperit*, Terrassa; *Orfeó de Sans*, Sans; *Orfeó Sallentí*, Sallent.

Mercès a tots, ben corals, ben sentides!

PEL MESTRE MILLET. — Llegim en el darrer número del *Butlletí del Santuari Santa Maria del Collell*: «La Schola Gregoriana i la Capella de Música d'aquest Santuari s'adheriren entusiàsticament a l'homenatge que els Orfeons de Catalunya varen retre al Mestre Millet i al seu meritíssim ORFEÓ CATALÀ el dia de Pasqua Granada.

Després de la missa, que fou la de l'homenatge, ompliren les naus del nostre temple, correjades per tothom, les hermosíssimes notes del *Al Cel blau* de l'insigne mestre. Per molts anys ens el conservi Déu Nostre Senyor per al complet renaixement espiritual i artístic de la nostra Catalunya.»

ARXIU D'ETNOGRAFIA I FOLK-LORE DE CATALUNYA. — Havem rebut el primer aplec d'*Estudis i Materials* publicat per l'*Arxiu d'Etnografia i Folk-lore de Catalunya*. Conté lo següent: *Organització sistemàtica d'un Arxiu d'Etnografia i Folk-lore de Catalunya*, pel Dr. Tomàs Carreras i Artau (Director-fundador de l'*Arxiu*); *Ressenya dels treballs del curs de 1915-1916*, per Josep M.ª Batista i Roca (Ajudant-Secretari de l'*Arxiu*); *Conferència-Audició. Folk-lore musical Hispano*, pel mestre Felip Pedrell; *Contestació. La funció de los colaboradores especialistas en el Archivo*, pel Dr. T. Carreras i Artau; *Corpus Paremiològic Català. Qüestionari*, Sebastià Farnés; *Folk-lore dels fenòmens atmosfèrics. Qüestionari. Contestacions rebudes*, Josep Maria Batista i Roca; *Contribucions a l'Inventari Etnogràfic i Folk-lòric de Catalunya*; *Bibliografia folk-lòrica de Rosselló*, Carles Grandó; *Publicacions registrades*; *Recerques inèdites registrades*; *Programa d'estudis i treballs per al curs de 1916-1917*; *Ampliació d'estudis de la càtedra d'ètica*; *Intercanvi*.

Tots els estudiosos de la nostra terra veuràn amb goig l'aparició del recull anual de l'*Arxiu*.

La REVISTA MUSICAL CATALANA estableix el canvi des d'ara, i amb viu plaer, amb la important publicació que ens ocupa.

CONCERTS NIN A MADRID. — Hem llegit grans elogis dels dos concerts que el nostre distingit amic i col·laborador En J. Joaquim Nin donà a Madrid. Tocà a l'*Hotel Ritz*, i els seus concerts foren organitzats per la *Sociedad Nacional de Música*, de Madrid. En Joaquim Nin interpretà pàgines de Couperin, Rameau, Daquin, Scarlatti, J. S. Bach, Mozart, Chopin, Granados, Grieg, Mussorgsky i Debussy. Tocà també, ho consignem amb gust, quatre *Sonates* del mestre català del divuitè segle, Pare Antoni Soler.

Fem constar amb goig els nous èxits del nostre talentós amic.

.....

Necrologia

TERESA CARREÑO. — Ha mort a Nova-York, aquesta eminent pianista, la qual havia aconseguit en la seva carrera de concertista un renom universal. Nasqué a Caracas (Venezuela) el 22 de desembre de 1853. Fou deixeble del famós pianista americà Gottschalk i, més tard, de Mathias, a París. Va fer el seu debut de concertista per allà l'any 1865, havent tocat a Madrid a les darreries de l'any següent. No obstant, la seva fama a l'estranger datava de 1889. Després d'haver-se casat i divorciat dues vegades, esdevingué en 1892, l'esposa del pianista i compositor Eugeni d'Albert, del qual va divorciar-se igualment tres anys més tard.

Els barcelonins pogueren admirar el talent de la Carreño a la primavera de 1903. El seu atac varonil, la seva pulcritud d'execució, el seu bon gust i la seva flexibilitat de munyeca, donaven a les obres interpretades per tan extraordinària pianista un relleu intensíssim. Recordarem sempre amb gust la brillant interpretació que donà al *Concerto* de Grieg, l'acompanyament d'orquestra del qual dirigí, per cert, el nostre Manén, i com un delitós ensomni l'execució de l'*Estudi en sol bemoll* de Chopin, que mai més l'havem sentit amb la perfecció i la gràcia amb què el sonava la Carreño.

Darrerament, en 1915 i 1916, tocà encara en els concerts de la *Filarmonica de Madrid*, però la seva naturalesa defallia: els seus seixanta tres anys li pesaven. No obstant, el seu art era poderós i el públic no en restava menys fascinat.

Diguem, per fi, que la Carreño deixa escrites una serie de peces brillants per a piano; un quartet per a instruments de corda, editat per la casa E.-W. Fritzsch, de Viena, i un *Himne nacional* venezolà. També haví cantat òpera i dirigít orquestres en ocasions excepcionals. — S.